

ΠΑΝΤΕΙΟΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

PANTEION UNIVERSITY OF SOCIAL AND POLITICAL SCIENCES

ΣΧΟΛΗ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

“ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ”

ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ: ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Η αντιμετώπιση περιστατικών έμφυλης ενδοοικογενειακής βίας από τις ελληνικές αστυνομικές αρχές.

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Χρίστος Σωτηρίου

Αθήνα, Ιανουάριος 2023

Επιβλέπουσα: Μαρία Στρατηγάκη, Καθηγήτρια Παντείου Πανεπιστημίου

Copyright © Χρίστος Σωτηρίου, 2023

All rights reserved. Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος.

Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας διπλωματικής εργασίας εξ' ολοκλήρου ή τμήματος αυτής, για εμπορικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για σκοπό μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσης, υπό την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα. Ερωτήματα που αφορούν τη χρήση της διπλωματικής εργασίας για κερδοσκοπικό σκοπό, πρέπει να απευθύνονται προς τον συγγραφέα.

Η έγκριση της διπλωματικής εργασίας από το Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών δεν δηλώνει αποδοχή των γνώμων του συγγραφέα.

Ευχαριστίες

Ευχαριστώ ολόψυχα την επιβλέπουσα Καθηγήτρια κα. Μαρία Στρατηγάκη όχι μόνο για την πολύτιμη καθοδήγησή της κατά τη διάρκεια εκπόνησης της εργασίας, αλλά και για την αμέριστη επιείκεια που επέδειξε σχετικά με την αδυναμία μου να ανταποκριθώ πλήρως στις απαιτήσεις της εργασίας εξαιτίας έκτακτου σοβαρού προσωπικού προβλήματος. Η κατανόησή της είναι πρωτόγνωρη και ένα ευχαριστώ είναι ανεπαρκές στην πραγματικότητα.

Θέλω, επίσης, να ευχαριστήσω το σύνολο των Καθηγητών και του Διδακτικού προσωπικού του Τμήματος μας που συνεισφέρανε με τις πολύτιμες γνώσεις και εμπειρίες τους σε κάθε μία προς μία παράδοση – διάλεξη του Μεταπτυχιακού μας προγράμματος, καθιστώντας αυτό την σημαντικότερη και πληρέστερη εκπαιδευτική - επιμορφωτική εμπειρία και διαδικασία που έχω βιώσει.

Περιεχόμενα

Ευχαριστίες	3
Περίληψη	5
Abstract	6
Εισαγωγή	7
Κεφάλαιο 1^ο : Εννοιολογική προσέγγιση, χαρακτηριστικά θύτη - θύματος και οι επιπτώσεις της πανδημίας covid-19 στις πολιτικές διαχείρισης περιστατικών ενδοοικογενειακής βίας	10
1.1. Η έννοια της βίας και μορφές έμφυλης βίας.....	10
1.1.1 Η Ενδοοικογενειακή βία	11
1.1.2 Η Συντροφική Βία.....	11
1.1.3 Η έμφυλη βία	11
1.1.4 Έμφυλη βία στην περίπτωση προσφύγων.....	12
1.2. Τα χαρακτηριστικά του θύτη	13
1.3. Τα χαρακτηριστικά του θύματος	15
1.4. Επιπτώσεις της πανδημίας Covid-19 στις πολιτικές διαχείρισης και ισότητας των περιστατικών έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας.....	18
Κεφάλαιο 2^ο : Η εθνική νομοθεσία, οι θεσμικοί φορείς και το εθνικό δίκτυο υποστηρικτικών δομών	20
2.1. Εθνική νομοθεσία για την καταπολέμηση της ενδοοικογενειακής βίας.....	20
2.2. Θεσμικοί μηχανισμοί και φορείς.....	22
2.3. Το εθνικό δίκτυο υποστηρικτικών δομών	24
Κεφάλαιο 3^ο : Ο ρόλος της αστυνομίας στην πράξη και τα ερευνητικά αποτελέσματα του έργου «ΑΡΙΑΔΝΗ 1»	25
3.1. Επισκόπηση του ρόλου της Ελληνικής Αστυνομίας στην πράξη.....	25
3.2. Διαδικασία και υποχρεώσεις των αστυνομικών αρχών για την παροχή αρωγής στα θύματα	27
3.3. Ερευνητικά ευρήματα για το ρόλο της αστυνομίας στην επίλυση του φαινομένου της ενδοοικογενειακής βίας	28
3.4. Ερευνητικά αποτελέσματα του έργου ΑΡΙΑΔΝΗ.....	30
3.4.1. Οι απόψεις των γυναικών θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας	31
3.4.2. Οι απόψεις των αστυνομικών.....	33
Κεφάλαιο 4^ο : Εμπόδια και Προτάσεις Βελτίωσης	35
4.1. Εμπόδια.....	35
4.2. Προτάσεις Βελτίωσης	38
Συμπεράσματα.....	42
Βιβλιογραφία.....	48
Ελληνόγλωσση	48
Ξενόγλωσση	49

Περίληψη

Η αντιμετώπιση ενός σύνθετου κοινωνικού ζητήματος όπως η ενδοοικογενειακή βία δεν είναι ούτε απλή ούτε εύκολη. Από την περίοδο που η ενδοοικογενειακή βία έχει αναγνωριστεί ως ανεξάρτητη εγκληματική πράξη στις διεθνείς παραδόσεις και το κρατικό δίκαιο, οι αστυνομικές εκτελέσεις ήταν ένας από τους βασικούς παράγοντες στο επίκεντρο των σπουδών.

Παρά τις παρεμβάσεις στον τομέα της αστυνομικής δράσης, αρκετές μελέτες έχουν αποκαλύψει μέχρι στιγμής χαμηλό επίπεδο καταγγελίας ενδοοικογενειακής βίας στους αστυνομικούς και μια βαθύτερη αντίληψη ότι η αστυνομία δεν μπορεί να τους παράσχει ουσιαστική βοήθεια στη συνείδηση των γυναικών θυμάτων, η οποία περιπλέκεται από τον αντίκτυπο της κακοποίησης στη ζωή και τις αποφάσεις τους.

Η παρούσα διπλωματική εργασία παρουσιάζει τα ευρήματα ερευνών που πραγματοποιήθηκαν στην Ελλάδα κατά τη διάρκεια της υλοποίησης του ευρωπαϊκού έργου «ΑΡΙΑΔΝΗ». Τα ευρήματα αυτών των μελετών αναδεικνύουν για άλλη μια φορά τους λόγους για την ελλιπή καταγγελία εγκλημάτων ενδοοικογενειακής βίας στην αστυνομία, καθώς και τις στάσεις και τις αντιλήψεις των αστυνομικών σχετικά με το φαινόμενο, την αξιολόγηση της επιχειρησιακής ετοιμότητας και τα εμπόδια στη διαχείριση σχετικών περιστατικών.

Λέξεις – Κλειδιά : ενδοοικογενειακή βία, αστυνομία, παραπομπές για ενδοοικογενειακή βία, αστυνόμευση.

Abstract

Dealing with a complex social issue such as domestic violence is neither simple nor easy. Since domestic violence has been recognized as an independent criminal act in international traditions and state law, police executions have been one of the key factors at the heart of the studies.

Despite interventions in the field of police action, several studies have so far revealed a low level of reporting domestic violence to police officers and a deeper perception that the police cannot provide them with meaningful assistance in the conscience of female victims, which is complicated by the impact of abuse on their lives and decisions.

This thesis presents the findings of research carried out in Greece during the implementation of the European project "ARIADNE". The findings of these studies once again highlight the reasons for the incomplete reporting of domestic violence crimes to the police, as well as the attitudes and perceptions of police officers regarding the phenomenon, the assessment of operational readiness and the obstacles to managing relevant incidents.

Keywords: domestic violence, police, referrals for domestic violence, policing.

Εισαγωγή

Η ενδοοικογενειακή βία κατά των γυναικών από τον/τη σύζυγο/σύντροφό τους είναι μια μορφή έμφυλης βίας που υπονομεύει τη σωματική και ψυχική υγεία των θυμάτων, την κοινωνική και οικονομική τους ευημερία και καθιστά τις σύγχρονες κοινωνίες υπόλογες για την αδυναμία προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων της συγκεκριμένης πληθυσμιακής ομάδας. Για αρκετές δεκαετίες, έχει αναπτυχθεί έρευνα πεδίου και έχουν σχεδιαστεί προγράμματα παρέμβασης για την προστασία των θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας.

Οι παρεμβάσεις των φεμινιστικών κινημάτων υπήρξαν καθοριστικές όχι μόνο για την ερμηνεία και κατανόηση του φαινομένου της ενδοοικογενειακής βίας, αλλά και για την ποινικοποίηση της ενδοοικογενειακής βίας και την ενσωμάτωσή της στην πολιτική ατζέντα κρατών και διεθνών οργανισμών. Οι τελευταίες εξελίξεις όσον αφορά την αναγνώριση των εγκλημάτων αυτών και την εφαρμογή μέτρων για την καταπολέμησή τους στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης αντικατοπτρίζονται στην οδηγία 2012/29/ΕΕ (οδηγία για τα δικαιώματα των θυμάτων) και στη Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας, γνωστή και ως Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης.

Ωστόσο, το ποσοστό βίας κατά των γυναικών εξακολουθεί να είναι εξαιρετικά υψηλό σε ολόκληρο τον κόσμο. Μια έκθεση του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας (Π.Ο.Υ.) που δημοσιεύτηκε το 2013, εκτιμά ότι το 35% των γυναικών παγκοσμίως έχουν βιώσει είτε σωματική ή/και σεξουαλική ενδοσυντροφική βία είτε σεξουαλική βία εκτός συντρόφου (UNCRI, 2014).

Στην Ευρώπη, σύμφωνα με την πανευρωπαϊκή έρευνα για τη βία κατά των γυναικών, που ανατέθηκε από τον Οργανισμό Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ε.Ε., εκτιμάται ότι 13 εκατομμύρια γυναίκες είχαν υποστεί σωματική βία κατά τη διάρκεια των 12 μηνών πριν από τις συνεντεύξεις της έρευνας (7% των γυναικών ηλικίας 18–74 ετών στην ΕΕ), ενώ 3,7 εκατομμύρια γυναίκες βίωσαν σεξουαλική βία κατά την ίδια περίοδο (2% των γυναικών ηλικίας 18–74 ετών στην ΕΕ). Δύο στις πέντε γυναίκες (43%) έχουν υποστεί κάποια μορφή ψυχολογικής βίας είτε από νυν είτε από προηγούμενο σύντροφό τους (Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης

(FRA), 2014). Όλες οι παραπάνω σκέψεις απαιτούν μια κριτική ματιά στον τρόπο με τον οποίο η κοινωνία και η πολιτεία ανταποκρίνονται στην καταγραφή των περιπτώσεων ενδοοικογενειακής βίας, την ποινική μεταχείριση των δραστών, την παροχή βοήθειας στα θύματα και τα παιδιά τους, καθώς και την ευαισθητοποίηση των πολιτών για την πρόληψη της ενδοοικογενειακής βίας.

Εδώ και αρκετές δεκαετίες, δεδομένου ότι το φαινόμενο έχει αρχίσει να κεντρίζει το ενδιαφέρον των ερευνητών και να απασχολεί επαγγελματίες που εργάζονται στον τομέα της παροχής βοήθειας σε θύματα εγκληματικών πράξεων, έχουν αναπτυχθεί διάφοροι οργανισμοί και υπηρεσίες για την παροχή αποτελεσματικότερης υποστήριξης στα θύματα και την απόδοση ευθύνης για τη βία στους δράστες. Από τη φύση του, το φαινόμενο απαιτεί τη συνεργασία ενός πλήθους υπηρεσιών διαφορετικού χαρακτήρα και ποικιλομορφίας, όχι μόνο μεταξύ τους, αλλά και εσωτερικά.

Έτσι, όταν αποκαλύπτεται ή καταγγέλλεται μια υπόθεση, ενεργοποιείται (ή πρέπει να ενεργοποιηθεί) ένας αριθμός υπηρεσιών, όπως αστυνομικές και διωκτικές Αρχές, ιατρικές και ιατροδικαστικές υπηρεσίες, νομικές υπηρεσίες, συμβουλευτικά κέντρα, ακόμη και καταφύγια για τη φιλοξενία των θυμάτων και των παιδιών τους. Σε αυτή την αλυσίδα παρέμβασης και ενεργοποίησης των υπηρεσιών, η αστυνομία έχει κομβικό ρόλο, καθώς εκπροσωπεί τον επίσημο κρατικό φορέα που έρχεται σε άμεση επαφή με θύματα και δράστες, συλλέγει στοιχεία για το αδίκημα, ενώ ενεργοποιεί και τον ποινικό μηχανισμό σε συνεργασία με τις διωκτικές Αρχές.

Παράλληλα, η αστυνομία θα πρέπει να διασυνδέει το θύμα με κοινοτικά ή άλλα κοινωνικά δίκτυα και Υπηρεσίες που αναλαμβάνουν να στηρίξουν τα θύματα και τα παιδιά τους σε πρακτικό επίπεδο (ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, στέγαση, νομική υποστήριξη κ.λπ.) αλλά και συναισθηματικά (ενδυνάμωση, διαχείριση κρίσεων, αντιμετώπιση ψυχικού τραύματος κ.λπ.). Ωστόσο, ενώ ο ρόλος της Αστυνομίας καταγράφεται ως ιδιαίτερα σημαντικός, οι ερευνητικές μελέτες δείχνουν χαμηλό βαθμό κινητοποίησης, καθώς και χαμηλό επίπεδο συνεργασίας των θυμάτων με την Αστυνομία.

Είναι γεγονός ότι οι γυναίκες που κακοποιούνται από τον/τη σύζυγό τους δεν καταφεύγουν συνήθως στην αστυνομία, ούτε κατά προτεραιότητα. Όπως σωστά επισημάνθηκε από τους Birdsey και Snowball (2013) η παράλειψη αναφοράς της

κακοποίησης στην αστυνομία κρύβει κινδύνους και εγείρει ανησυχίες επειδή: α) η ενδοοικογενειακή βία δεν καταγράφεται στις πραγματικές διαστάσεις της και οι δράστες δεν αναγνωρίζονται και παραμένουν ατιμώρητοι, β) ο υψηλός «σκοτεινός αριθμός» περιπτώσεων ενδοοικογενειακής βίας μπορεί να οδηγήσει σε εσφαλμένες εκτιμήσεις της έκτασης και της σοβαρότητας του φαινομένου κι έτσι να αφαιρεθεί το κοινωνικό και επιστημονικό ενδιαφέρον της μελέτης του, η υποβάθμισή του στην πολιτική ατζέντα και η στέρηση πόρων για την αντιμετώπισή του και γ) η μη συνεργασία των θυμάτων της ενδοοικογενειακής βίας με την αστυνομία μπορεί να στερήσει την πνευματική και σωματική τους υποστήριξη και τα οφέλη που θα μπορούσαν να προκύψουν από αυτήν.

Κεφάλαιο 1^ο : Εννοιολογική προσέγγιση, χαρακτηριστικά θύτη - θύματος και οι επιπτώσεις της πανδημίας covid-19 στις πολιτικές διαχείρισης περιστατικών ενδοοικογενειακής βίας

1.1. Η έννοια της βίας και μορφές έμφυλης βίας

Η αναγνώριση του γενικού ορισμού της βίας είναι ένα πολύπλοκο ζήτημα. Οι μορφές, η σημασία και οι εκδηλώσεις βίας στην καθημερινή ζωή είναι πολλές, η έμμεση βία, η νομική βία, η ψυχική βία, η χρήση βίας. Στα αρχαία ελληνικά η λέξη σημαίνει σωματική δύναμη, ρώμη, άλκη (Δημητράκος, 1964). Στα νέα ελληνικά, σύμφωνα με το Λεξικό του Μπαμπινιώτη, η βία ορίζεται ως η χρήση βίας ή η χρήση απειλών για την επιβολή κάποιου, πίεσης, βίας. (Μπαμπινιώτης, 2006).

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας ορίζει τη βία ως «τη σκόπιμη χρήση σωματικής βίας ή εξουσίας με τη μορφή απειλής ή πράξης εναντίον του εαυτού, άλλου ατόμου, ομάδας ή κοινότητας». «Προκαλεί τραυματισμό, θάνατο, ψυχική βλάβη, μικρή ανάπτυξη ή έλλειψη ή έχει μεγάλη πιθανότητα.» Έχει επίσης παρουσιάσει μια σημείωση ότι οι εκφράσεις βίας είναι πιο εύκολο να κατανοηθούν και να ερμηνευθούν με την εξής κατηγοριοποίηση: (WHO, 2020).

- Βία κατευθυνόμενη προς το ίδιο το υποκείμενο: Όταν το θύμα και ο θύτης είναι το ίδιο πρόσωπο. Δηλαδή, αυτοτραυματισμός και αυτοκτονία.
- Διαπροσωπική βία: Αναφέρεται στη βία μεταξύ ατόμων και χωρίζεται σε οικογενειακή/στενή συντροφική βία και κοινοτική βία. Η πρώτη κατηγορία περιλαμβάνει την παιδική κακοποίηση, τη βία κατά των συντρόφων και την κακοποίηση των ηλικιωμένων, ενώ η δεύτερη κατηγορία χωρίζεται σε βία κατά γνωστών και αγνώστων ατόμων και περιλαμβάνει τη βία των νέων, την επίθεση από αγνώστους, τη βία που σχετίζεται με εγκλήματα ιδιοκτησίας και τη βία στους χώρους εργασίας και σε άλλους οργανισμούς.
- Συλλογική βία: Αναφέρεται στη βία που διαπράττεται από μεγάλες ομάδες ανθρώπων και μπορεί να χωριστεί σε κοινωνική, πολιτική και οικονομική βία. (WHO, 2020).

1.1.1 Η Ενδοοικογενειακή βία

Όπως προαναφέρθηκε από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας, η διαπροσωπική βία αναφέρεται μεταξύ άλλων στην οικογενειακή ή ενδοσυντροφική βία. Πιο συγκεκριμένα, ορίζεται στη Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας (Κωνσταντινούπολη, 2011). Ειδικότερα, σύμφωνα με το νόμο 4531/2018, άρθρο 3 παρ. 2, ως «ενδοοικογενειακή βία» ορίζονται όλες οι πράξεις σωματικής, σεξουαλικής, ψυχικής ή οικονομικής βίας που συμβαίνουν εντός της οικογενειακής/οικογενειακής μονάδας ή μεταξύ πρώην ή νυν συζύγων/συντρόφων. Το θύμα ενδοοικογενειακής βίας μπορεί να είναι γυναίκα, άνδρας ή παιδί της οικογένειας.

1.1.2 Η Συντροφική Βία

Οι όροι ενδοοικογενειακή βία και ενδοσυντροφική βία χρησιμοποιούνται εναλλακτικά για να περιγράψουν την κακοποίηση μεταξύ στενών ανθρώπων. Η ενδοσυντροφική βία είναι μια σημαντική πτυχή της ενδοοικογενειακής βίας. Όσον αφορά τον όρο ενδοσυντροφική βία, ο όρος «σύντροφος» ισχύει για το ίδιο και το αντίθετο φύλο, είτε κάποιος είναι παντρεμένος, φυλακισμένος ή συμβιωτικές σχέσεις, και για τις πιο κοινές σχέσεις. (Griffin & Koss, 2002).

Η οριοθέτηση των περιπτώσεων που ορίζουν τη βία ως στενό εταίρο είναι στο νομικό δίκαιο κάθε χώρας. Ωστόσο, σύμφωνα με το δίκαιο των περισσότερων χωρών, προκειμένου να χαρακτηριστεί το περιστατικό κακοποίησης ως ενδοσυντροφική βία, ο δράστης και το θύμα πρέπει να είναι ενεργοί ή πρώην σύντροφοι, να ζουν μαζί ή να έχουν ένα παιδί μαζί. Στην Ελλάδα, σύμφωνα με το νόμο, η ενδοσυντροφική βία ανήκει στην κατηγορία της ενδοοικογενειακής βίας.

1.1.3 Η έμφυλη βία

Έμφυλη βία ορίζεται κάθε συμπεριφορά που έχει ως σκοπό να βλάψει και να προσβάλει άτομα εξαιτίας του κοινωνικού τους φύλου ή του σεξουαλικού τους προσανατολισμού. Για να γίνει κατανοητό αυτό θα πρέπει να προσδιοριστεί η διαφορά μεταξύ βιολογικού και κοινωνικού φύλου. Το βιολογικό φύλο αναφέρεται στα

βιολογικά χαρακτηριστικά του ανθρώπου, αυτά που απέκτησε εκ γενετής, τα οποία είναι οικουμενικά και κατά κανόνα μόνιμα.

Από την άλλη πλευρά, τα κοινωνικά χαρακτηριστικά του φύλου είναι επίκτητα μέσω της ανατροφής, της κοινωνικής συναναstroφής και της οικογένειας. Τέτοια είναι τα στερεότυπα, οι προκαταλήψεις, οι προσδοκίες του περίγυρου κ.ά. Η έμφυλη βία, συχνά συγχέεται με την βία κατά των γυναικών και αυτό συμβαίνει καθώς η συντριπτική πλειοψηφία των περιπτώσεων αυτών είχαν ως θύματα γυναίκες. Η πραγματικότητα είναι ότι, θύματα της έμφυλης βίας μπορεί να είναι άνδρες ή γυναίκες.

Συγκεκριμένα, σύμφωνα με τα αποτελέσματα μιας αμερικάνικης έρευνας σε 8.000 γυναίκες και 8.000 άνδρες από τον Νοέμβριο του 1995 έως τον Μάιο του 1996, βγήκε το συμπέρασμα ότι 835.000 άνδρες και 1.500.000 γυναίκες πέφτουν θύματα συντροφικής βίας κάθε χρόνο (Tjaden, P. & Thoennes, 2002). Η βία κατά των ανδρών, λοιπόν, παρόλο που είναι σπανιότερη από αυτή των γυναικών, έχει τα ίδια αποτελέσματα, είναι εξίσου μείζονος σημασίας. Αξιοσημείωτο είναι επίσης ότι τα νούμερα που σχετίζονται με οποιαδήποτε μορφή βίας, συχνά δεν δείχνουν τα πραγματικά ποσοστά, καθώς τα θύματα νιώθουν ντροπή και υποκρύπτουν τι τους συμβαίνει.

1.1.4 Έμφυλη βία στην περίπτωση προσφύγων

Σε παγκόσμιο επίπεδο, οι γυναίκες πρόσφυγες βιώνουν ένα πλήρες φάσμα έμφυλης βίας καθ' όλη τη διάρκεια της προσφυγικής εμπειρίας, αν και μεγάλο μέρος της επιστημονικής και διεθνούς προσοχής έχει επικεντρωθεί στη σεξουαλική βία, όπως ο βιασμός και το καταναγκαστικό σεξ (Hynes & Cardozo, 2000). Αναγνωρίζοντας ότι ορισμένοι άνδρες πρόσφυγες βιώνουν έμφυλη βία, η έρευνα δείχνει ότι οι περισσότερες γυναίκες πρόσφυγες βιώνουν μια μορφή της (Pittaway & Bartolomey, 2018). Αν και όλα τα άτομα υφίστανται βία κατά τη διάρκεια συγκρούσεων, οι γυναίκες και τα κορίτσια διατρέχουν μεγαλύτερο κίνδυνο έμφυλης βίας λόγω έλλειψης κοινωνικής προστασίας, αδυναμίας ασφαλούς πρόσβασης σε υπηρεσίες και χρήσης σεξουαλικής βίας ως όπλου πολέμου (Anani, 2013).

Η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για το καθεστώς των προσφύγων (Σύμβαση της Γενεύης του 19516) και το Πρόσθετο Πρωτόκολλο της Νέας Υόρκης (1967)

θεσπίζουν την υποχρέωση των κρατών να παρέχουν προστασία σε άτομα που δεν είναι πολίτες τους αλλά πληρούν ορισμένα κριτήρια για να αντιμετωπίζονται ως πρόσφυγες. Δηλαδή, άτομα που χρήζουν διεθνούς προστασίας. Τα κριτήρια αυτά πρέπει να πληρούνται στο σύνολό τους, επομένως, σύμφωνα με τη Σύμβαση της Γενεύης, ως πρόσφυγας ορίζεται κάθε πρόσωπο, λόγω δικαιολογημένου φόβου δίωξης λόγω φυλής, θρησκείας, ιθαγένειας, ιδιότητας μέλους ιδιαίτερης κοινωνικής ομάδας ή πολιτικών πεποιθήσεων, ότι βρίσκεται εκτός της χώρας στην οποία είναι υπήκοος και είναι ανίκανος, ή λόγω του φόβου αυτού, δεν επιθυμεί να λάβει την προστασία της χώρας αυτής ή της προηγούμενης συνήθους διαμονής του.

Όσον αφορά τη δίωξη, στην προκειμένη περίπτωση, η έννοια συνεπάγεται σοβαρή βλάβη με τη μορφή παραβίασης των θεμελιωδών δικαιωμάτων ή σφραγιστικής διάκρισης. Ο φόβος μιας τέτοιας δίωξης πρέπει να είναι δικαιολογημένος, δηλαδή γνήσιος και σοβαρά ύποπτος, και πρέπει να αποδίδεται σε μία από τις «αιτίες» της διαθήκης, διαφορετικά, εάν αυτή η επαφή χαθεί, το καθεστώς του πρόσφυγα δεν μπορεί να αποδοθεί. Ως εκ τούτου, η δίωξη αποτελείται από δύο πτυχές, προκαλώντας σοβαρή βλάβη στον προσφεύγοντα, όπως η δικαιολόγηση του φόβου του και η αδυναμία/απροθυμία της κρατικής προστασίας (Macklin, 1995).

1.2. Τα χαρακτηριστικά του θύτη

Οι άνδρες που ασκούν βία είναι συνήθως αρκετά ανήσυχοι, βιώνουν έντονη απογοήτευση, δείχνουν αστάθεια στα συναισθήματά τους και έχουν πολύ άγχος για την αυτονομία του συντρόφου τους. Επιπλέον, φοβούνται τη συναισθηματική τους δέσμευση και τη συνεργασία με τον σύντροφό τους. Αισθάνονται ανασφαλείς και έχουν χαμηλή αυτοεκτίμηση. Η ζήλια τους και η απομόνωση που ακούν από τον σύντροφό τους πυροδοτούν περιστατικά βίας. Οδηγούν σε πολλή αγχωτική συμπεριφορά προς τον σύντροφο, με αποτέλεσμα να μην μπορεί να γίνει αυτόνομη και οι σχέσεις με φίλους, συγγενείς, συναδέλφους είναι αρκετά περιορισμένες.

Ως αποτέλεσμα, η γυναίκα παραμένει στο σπίτι για αρκετές ώρες, απομονώνεται και ο σύντροφος ελέγχει την πρόσβασή της στα οικονομικά και την εργασία. Όταν ο σύντροφος αισθάνεται ότι η γυναίκα είναι αδύναμη και ότι βρίσκεται σε κατάσταση δύναμης, παρέχει ικανοποίηση και αναπλήρωση για κάθε αίσθημα

αδυναμίας άσκησης ελέγχου που μπορεί να βιωθεί σε άλλους τομείς της ζωής του, όπως ο επαγγελματικός τομέας (Παπαμιχαήλ,2008).

Οι παράγοντες που επηρεάζουν τη βία είναι οι εξής:

1. Τα παιδιά που βιώνουν κακοποίηση και παραμέληση ή εγκατάλειψη από τους γονείς τους.
2. Χωρισμοί, διαμάχες, διαζύγια από γονείς και πολλές μετεγγραφές, αλλαγές στα σχολεία.
3. Περιστατικά κατά τα οποία τα παιδιά είναι παρόντα σε διαμάχες, διαφωνίες, βία μεταξύ γονέων ή άλλων μελών της οικογένειας κατά την παιδική και εφηβική ηλικία.
4. Αντιμετώπιση του εκφοβισμού ή άλλες δυσκολίες σε νεαρή ηλικία στο σχολικό περιβάλλον ή στο στρατό (Παπαμιχαήλ, 2019).

Σύμφωνα με τους Barnett & Martinez (1995), ένα ποσοστό των ανδρών παρουσιάζουν συμπτώματα κατάθλιψης και αυτοκαταστροφής. Σύμφωνα με τον Παπαμιχαήλ (2008), η έρευνα που βασίζεται σε μια φεμινιστική και κοινωνικό-πολιτισμική προσέγγιση έχει δείξει ότι η ανισότητα, το άγχος και η υποστήριξη των ρόλων των φύλων στο γάμο συμβάλλουν στην παρουσία ενδοοικογενειακής βίας. Οι άνδρες πιστεύουν ότι η βία εντός του γάμου είναι αποδεκτή. Επιπλέον, η προέλευση, η κοινωνική τάξη, η δύναμη στη σχέση και η χρήση αλκοόλ παίζουν καθοριστικό ρόλο. Η εισαγωγή της επιθετικότητας προάγει επίσης την αποδοχή της βίας.

Επιπλέον, πολλοί άνδρες που εργάζονται σε ένα περιβάλλον που υπόκειται σε έλεγχο και εξουσία τείνουν να είναι αμφίθυμοι και επιθετικοί για τον σύντροφό τους. Επικρατούν καταστάσεις θυμού και ψυχικού στρες Υπάρχουν δύο κατηγορίες ανδρών που ασκούν βία. Είναι άνδρες που αναγνωρίζουν τις πράξεις τους, μετανοούν και μετανοούν για τη βίαιη συμπεριφορά τους και συχνά ζητούν βοήθεια από ειδικούς. Αλλά οι άνδρες που παραμένουν σε άρνηση δεν δέχονται ότι η συμπεριφορά τους είναι βίαιη, δεν εκτιμούν τις αρνητικές επιπτώσεις που έχει η πράξη τους στο θύμα ή σε άλλα μέλη της οικογένειας. Υπερασπίζονται τον εαυτό τους για τη συμπεριφορά τους επισημαίνοντας άλλους παράγοντες όπως οικονομικά ζητήματα, κατάχρηση αλκοόλ ή ότι ο σύντροφός τους είναι υπεύθυνος για την προκλητική συμπεριφορά της (Παπαμιχαήλ, 2019).

Επιπλέον, σύμφωνα με την Παπαμιχαήλ (2008), οι άνδρες που παρουσιάζουν αυτή την επιβλαβή και καταστροφική συμπεριφορά προς τις γυναίκες παρουσιάζουν διαφορές με τους άνδρες που δεν ασκούν βία σε σχέση με την παρορμητικότητα, την ικανότητα επίλυσης προβλημάτων και την προσαρμογή. Ωστόσο, η έρευνα έδειξε ότι σχεδόν οι μισοί από τους άνδρες που συμμετείχαν στην έρευνα ανέφεραν ότι εκτέθηκαν σε περιστατικά βίας κατά τη διάρκεια της ζωής τους και έγιναν μάρτυρες ενδοοικογενειακής βίας. Η έρευνα στη βιβλιογραφία δείχνει ότι αυτά τα άτομα μαθαίνουν να χρησιμοποιούν τη βία ως θεραπεία υιοθετώντας αυτές τις συμπεριφορές και συμπεριφέρονται με παρόμοιο τρόπο στην ενήλικη ζωή τους. Αντίθετα, μια αμερικανική μελέτη διαπίστωσε ότι η έκθεση και η κακοποίηση των γονέων κατά την εφηβεία δεν συσχετίστηκαν με παρόμοιες συμπεριφορές στην ενήλικη ζωή. Σε αυτή την έρευνα, το 94,4% των ανδρών θεώρησε ότι η κακοποίηση κατά των γυναικών αποτελεί ανησυχία και μείζον ζήτημα (Birdsey & Snowball, 2013).

1.3. Τα χαρακτηριστικά του θύματος

Λόγω των κοινωνικών αντιλήψεων και συνηθειών, οι γυναίκες μαθαίνουν πολύ γρήγορα ποιος είναι ο ρόλος τους, είτε είναι κακοί σύζυγοι είτε καλές μητέρες. Οι γυναίκες πρέπει να υπηρετούν τους άνδρες, να καλύπτουν τις ανάγκες τους, να φροντίζουν τα σπίτια και τα παιδιά τους.

Σύμφωνα με την Παπαμιχαήλ (2008), οι γυναίκες που έχουν υποστεί βία, έχουν βιώσει οι ίδιες στην παιδική τους ηλικία ή είναι παρατηρητές της βίας που δέχτηκε η μητέρα τους από τον σύντροφό της. Έτσι αποδέχονται το ρόλο του θύματος. Επιπλέον, οι γυναίκες θύματα δεν είναι σε θέση να ελέγξουν τη ζωή τους και να λάβουν τα κατάλληλα μέτρα για τη βελτίωσή της. Έχουν χαμηλή αυτοεκτίμηση και αυτοπεποίθηση. Έχουν ακόμη αναπτύξει μια αίσθηση ντροπής, με αποτέλεσμα να προσπαθούν να κρύψουν σημάδια βίας από τους άλλους ψυχικά και σωματικά και συναισθηματικά απομακρύνονται από τον οικογενειακό τους κύκλο. Είναι ανίκανοι να αναλάβουν πρωτοβουλίες και εξαρτώνται πλήρως από τον σύντροφο, με αποτέλεσμα να λάβουν οποιαδήποτε ταπείνωση ή βλάβη προκειμένου να καλύψουν τις υπάρχουσες ανάγκες του συζύγου (Παπαμιχαήλ, 2008).

Σύμφωνα με τα στερεότυπα ρόλου των φύλων, οι γυναίκες μαθαίνουν γρήγορα να είναι καλές σύζυγοι και μητέρες. Η ικανοποίηση των αναγκών ενός συντρόφου και

η καταστολή των δικών του αναγκών είναι ένας σημαντικός ρόλος στη ζωή του. Εάν δεν ανταποκριθούν σε αυτούς τους ρόλους, αισθάνονται ένοχοι ότι δεν είναι σε θέση να εκτελέσουν επαρκώς τον ρόλο που τους έχει ανατεθεί από το πατριαρχικό μοντέλο της υπάρχουσας κοινωνικής δομής. Ως αποτέλεσμα των παραπάνω, θεωρούν τους εαυτούς τους υπεύθυνους για την τιμωρία και τη βία συμπεριφορά που εκτελεί ο σύντροφος ή η σύντροφός τους (Παπαμιχαήλ,2008).

Στις μελέτες τους, ο Krug και οι συνεργάτες του έλαβαν μέρος στην έρευνα με μια πλήρη λίστα γεγονότων που οδηγούν σε βία: Πρώτο γεγονός αποτελεί μια γυναίκα που παρακούει τον σύντρόφό της. Δεύτερον, μια γυναίκα αποδέχεται τη βία χωρίς να αντιδρά. Επιπλέον, δεν προετοιμάζει το φαγητό του και δεν ενδιαφέρεται για το παιδί και το σπίτι. Ήταν επίσης ο έλεγχος που διατηρούσε ο σύζυγός της στην οικονομική διαχείριση. Επιπλέον, ο σύζυγος ελέγχει τη φιλία της και τον τρόπο με τον οποίο περνά τον ελεύθερο χρόνο της. Ακόμα δεν βγαίνει από το σπίτι χωρίς την άδεια του συζύγου της. Τελικά η γυναίκα αρνείται να κάνει σεξ με τον σύζυγό της. Ένας άνδρας τότε υποψιάζεται τη γυναίκα του για απιστία (Manu,2014).

Ταυτόχρονα, οι ιδιαιτερότητες του φαινομένου της βίας μεταξύ ζευγαριών και οι παράγοντες που σχετίζονται με τα θύματα αυτού του είδους βίας έχουν αντιμετωπιστεί από τη γνωστή ερευνήτρια Michelin Barryle στο βιβλίο της L'Envers du Crime. Από την άποψη του συγγραφέα, η ενδοοικογενειακή βία παρουσιάζει τα ακόλουθα χαρακτηριστικά: η βία συμβαίνει σε μια αντίθετη σχέση και εδώ μιλάμε για τη συχνότητα και τη διάρκεια της βίας, το ρόλο του θύματος και του δράστη. Υπάρχει επίσης μια ισορροπία αμοιβαίων προσδοκιών και ισχύος στο κοινωνικό πλαίσιο της ανοχής στη βία – η βία είναι νόμιμη, ανεκτή και διαρκής.

Ξεκινώντας από την ιδέα ότι οι γυναίκες είναι τα μεγαλύτερα θύματα των πράξεων βίας του συντρόφου τους, οι συγγραφείς τονίζουν το γεγονός ότι *«οι σωματικές επιθέσεις που πρέπει να υποστούν είναι μόνο μια έκρηξη πιθανής βίας»* (Manu,2014). Οι γυναίκες ανέχονται τη βία, επηρεασμένες από τις αντιδράσεις τους στις επιθέσεις και από τη στιγμή που ο δράστης εκφράζει ο ίδιος τη βία και τη διάρκεια της σχέσης που καταγράφεται όταν εμφανίζονται οι πρώτες πράξεις σωματικής βίας.

Εάν υπάρχουν πράξεις σωματικής βίας στην αρχή της σχέσης, οι γυναίκες θα ξεφύγουν από τη σχέση και θα εγκαταλείψουν αυτόν τον άνδρα. Αντίθετα, εάν η σχέση είναι μακροχρόνια, οι βίαιες συμπεριφορές θα εμφανίζονται όλο και πιο συχνά και με

όλο και μεγαλύτερο κίνδυνο. Κάθε θύμα αντιπροσωπεύει μια αποτυχία που μειώνει την αυτοεκτίμηση και την ικανότητα ενός ατόμου να προστατεύσει τον εαυτό του. Κάθε επιθετική συμπεριφορά αντιπροσωπεύει μια νίκη που ενισχύει το αρσενικό εγώ και με αυτή τη νίκη ο χρήστης αποκτά μια αίσθηση ελέγχου σε μια κατάσταση ή ένα άτομο, ένα συναίσθημα που εκδηλώνεται ως εθιστικό ναρκωτικό (Manu,2014).

Το θύμα προσαρμόζεται στη βία και το αποδέχεται στη ζωή του. Στην πραγματικότητα, η γυναίκα προσαρμόζεται στο ρόλο του θύματος και ο άνδρας στο ρόλο του δράστη, αλλά συχνά εντοπίζονται πράξεις βίας. Η βία γίνεται τρόπος ζωής που κανείς δεν προσπαθεί να αλλάξει. Ο στόχος είναι εύκολα προσβάσιμος, πράγμα που σημαίνει ότι είναι δύσκολο να αποφευχθεί η συνύπαρξη του δράστη με τη γυναίκα. Ζει μαζί του, κοιμάται μαζί του και κρατάει το κλειδί του σπιτιού.

Ο Barille εκτιμά ότι ο ρόλος μιας γυναίκας είναι αυτός του θύματος, ένας ρόλος που δεν μπορεί να αλλάξει επειδή το θύμα σε μια σχέση μετά από ένα διαζύγιο έλκεται από τον άνδρα, ο οποίος αργά ή γρήγορα μετατρέπεται σε εξίσου βίαιο τύπο. Σύμφωνα με τους συγγραφείς μετά την έρευνα, στις περισσότερες περιπτώσεις η γυναίκα είναι το μόνο θύμα του άνδρα, με τον δράστη να κατευθύνει όλο τον θυμό του προς τη γυναίκα, αλλά όχι προς άλλους ανθρώπους. Αναπτύσσει μάλιστα αποδεκτή συμπεριφορά στον κοινωνικό του κύκλο (Manu,2014). Από την άποψη της σχέσης εξουσίας μεταξύ του ζευγαριού, οι συγγραφείς υποθέτουν ότι η γυναίκα θα παραμείνει στο ρόλο ενός θύματος, καθώς η διαφορά εξουσίας είναι ένας παράγοντας που εξηγεί τη φύση και την κατεύθυνση της βίας στην οικογένεια. Αυτός ο ρόλος του θύματος είναι ιδιαίτερα δύσκολος για τη γυναίκα, είναι δύσκολο να απαλλαγούμε από αυτόν σε καταστάσεις όπου η εξάρτηση μεταξύ του δράστη και του θύματος αυξάνεται ανάλογα με την οικονομική και κοινωνική εξάρτηση από τον σύντροφο.

Επιπλέον, το θύμα χάνει την εμπιστοσύνη του στην ικανότητά του να ανταποκριθεί αποτελεσματικά, να αποσυνδεθεί από τη σχέση μεταξύ του θύματος και του δράστη ή να προστατεύσει τον εαυτό του. Είναι μια μακρά περίοδος που χαρακτηρίζεται από σκεπτικισμό που τελικά καθορίζει τα θύματα να σπάσουν τον κύκλο της συζυγικής βίας (Manu,2014).

1.4. Επιπτώσεις της πανδημίας Covid-19 στις πολιτικές διαχείρισης και ισότητας των περιστατικών έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας

Τα πρώτα κρούσματα της πανδημίας Covid-19 καταγράφηκαν επίσημα στην Ελλάδα τον Φεβρουάριο του 2020. Για να αποτρέψει την εξάπλωσή του, η ελληνική κυβέρνηση επέβαλε τα πιο αυστηρά lockdown στην Ευρώπη για τρεις μήνες. Τα πρώτα μέτρα υιοθετήθηκαν την τελευταία εβδομάδα του Φεβρουαρίου 2020, περιορίζοντας τις δημόσιες συγκεντρώσεις, τα σχολικά μαθήματα και συνιστώντας την κοινωνική αποστασιοποίηση μεταξύ των πολιτών ως μέτρο προστασίας και πρόληψης. Στόχος ήταν να διατηρηθεί η πανδημία σε διαχειρίσιμο επίπεδο λόγω των περιορισμένων δυνατοτήτων του εθνικού συστήματος υγείας, το οποίο ταυτόχρονα δεν μπορούσε να στηρίξει ασθενείς σε μεγάλη κλίμακα. (Διεθνής Αμνηστία, 2020).

Σταδιακά και όπου είναι δυνατόν, οι επιγραμμικές πλατφόρμες αντικατέστησαν τους φυσικούς χώρους εργασίας. Η αρχική ανταπόκριση των πολιτών ήταν θετική και αισιόδοξη, έδειξε εμπιστοσύνη στα μέτρα που έλαβε η κυβέρνηση και τήρησε τα μέτρα που υιοθετήθηκαν. Οι περιορισμοί ήρθαν τον Μάιο, αλλά όχι για ολόκληρο τον πληθυσμό της χώρας. Για παράδειγμα, αν και δεν καταγράφηκε κανένα κρούσμα στα κέντρα υποδοχής στα νησιά, οι περιορισμοί στις μετακινήσεις και άλλα μέτρα συνέχισαν να εφαρμόζονται οριζόντια και χωρίς αλλαγές μέχρι τις αρχές Σεπτεμβρίου.¹

Μέχρι τότε, οι πρόσφυγες και οι μεταναστευτικοί πληθυσμοί περιορίζονταν σε περιοχές με υψηλή πυκνότητα πληθυσμού και περιορισμένη πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας και άλλες ζωτικές υπηρεσίες. Οι συνθήκες διαβίωσης σε αυτούς τους χώρους ήταν αντίθετες με τον γενικό κανόνα της διατήρησης κοινωνικής απόστασης τουλάχιστον δύο μέτρων μεταξύ των πολιτών. Αυτό ήταν απαραίτητο για τους επιζώντες ενδοοικογενειακής βίας που ζουν σε αυτό το περιβάλλον, το οποίο εδώ και καιρό περιορίζεται σε κακοποιητικούς συντρόφους.

Με αυτόν τον τρόπο, εκτέθηκε τόσο στην «επίσημη» πανδημία Covid-19 όσο και στη «σκιάδη» επιδημία έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας, η οποία δημοσιεύθηκε παγκοσμίως (Megan, et al. 2020). Έρευνες έχουν ήδη δείξει ότι ο κατ' οίκον περιορισμός συμβάλλει στην αύξηση των περιστατικών ενδοοικογενειακής βίας (BBC News, 2018).

¹ Το πρώτο κρούσμα στα νησιά καταγράφηκε στη Μόρια στις αρχές Σεπτεμβρίου 2020. Στην ενδοχώρα, η Ριτσώνα έγινε το πρώτο κέντρο όπου εντοπίστηκαν κρούσματα τον Απρίλιο του 2020.

Η έρευνα επιβεβαιώθηκε στην Ελλάδα στις αρχές Μαρτίου 2020 από στοιχεία που συνέλεξε η Γενική Γραμματεία Δημογραφικής και Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων. Οι κλήσεις στην πανεθνική τηλεφωνική γραμμή υποστήριξης είναι τέσσερις φορές υψηλότερες από τον Μάρτιο του 2019. Γυναίκες από διαφορετικά υπόβαθρα αναζήτησαν υποστήριξη σε δημόσιους οργανισμούς και Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων (Μ.Κ.Ο.), αλλά παρασχέθηκαν νέες υπηρεσίες ως αποτέλεσμα της συνεργασίας μεταξύ φορέων του τομέα. Νέες ανάγκες εμφανίστηκαν εντονότερα (π.χ. αιτήματα για τροφή) και οι υφιστάμενες προκλήσεις παρέμειναν (π.χ. στέγαση, διαθεσιμότητα εργασίας, πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη).

Ο συντονισμός μεταξύ Μ.Κ.Ο. και δημόσιων υπηρεσιών (κυρίως δήμων, ξενώνων κ.λπ.) ήταν πιο αποτελεσματικός σε σύγκριση με προηγούμενες καταστάσεις έκτακτης ανάγκης, καθώς υπήρχαν ήδη διαδικασίες αντιμετώπισης. Η Ελληνική Αστυνομία ετοίμασε ενημερωτικό υλικό και συνεργάστηκε με το εθνικό δίκτυο συμβουλευτικών κέντρων και ξενώνων.

Ωστόσο, δεν έχει δημιουργηθεί επίσημα κανένας διάυλος με στόχο την ενίσχυση της επικοινωνίας και της συμμετοχής όλων των ενδιαφερομένων στον τομέα. Όσον αφορά τη διαχείριση περιστατικών έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας για πρόσφυγες και μετανάστριες, οι πολιτιστικές παρεμβάσεις δεν κατάφεραν να υποστηρίξουν αποτελεσματικά τις επιζήσασες ως αποτέλεσμα της εφαρμογής των ιατρικών πρωτοκόλλων και των μέτρων που υιοθετήθηκαν για την προστασία και την πρόληψη της πανδημίας.

Η παροχή υπηρεσιών ορισμού/πολιτισμικής διαμεσολάβησης έχει αναγνωριστεί ως μείζονα πρόκληση από την Ελληνική Αστυνομία και τους αρμόδιους φορείς². Αυτό το χάσμα υπήρχε κατά τη διάρκεια της πανδημίας. Σε κάποιο βαθμό, σε ορισμένες περιπτώσεις, πραγματοποιήθηκε μια απομακρυσμένη πολιτιστική παρέμβαση για να μετριαστούν οι κίνδυνοι που ενέχει η πλήρης έλλειψη ερμηνείας.

Τέλος, θα πρέπει να σημειωθεί ότι η πανδημία είχε αρνητικό αντίκτυπο στις πολιτικές και τις πρακτικές ισότητας, συμπεριλαμβανομένου του στόχου της εξάλειψης της έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας. Τον τελευταίο ένα χρόνο, το ελληνικό κοινοβούλιο δεν έχει σταματήσει να ψηφίζει και να ψηφίζει νόμους, αλλά έχουν

² Κατά τη διάρκεια των ερευνητικών δραστηριοτήτων που πραγματοποιήθηκαν για την ΑΡΙΑΔΝΗ2 και σε αρκετές προηγούμενες περιπτώσεις.

εντοπιστεί παραδείγματα νομικών και πολιτικών εξελίξεων που έχουν προκαλέσει ανησυχία, όπως το τελευταίο νομοσχέδιο για τη βελτίωση των σχέσεων μεταξύ γονέων και παιδιών.³

Ως γενικό συμπέρασμα, από τον Μάρτιο του 2020 έως τη στιγμή που γράφονται αυτές οι γραμμές, οι αναφορές ενδοοικογενειακής βίας έχουν αυξηθεί σημαντικά στη χώρα. Έχουν εντοπιστεί πολλές περιπτώσεις στις οποίες οι γυναίκες αντιμετωπίζουν πολλές διακρίσεις και εμπόδια. Όσον αφορά τους παράγοντες του τομέα, καλούνται να ανταποκριθούν στις υφιστάμενες και τις νέες προκλήσεις (π.χ. υψηλός φόρτος εργασίας, άγχος).

Κεφάλαιο 2^ο : Η εθνική νομοθεσία, οι θεσμικοί φορείς και το εθνικό δίκτυο υποστηρικτικών δομών

2.1. Εθνική νομοθεσία για την καταπολέμηση της ενδοοικογενειακής βίας.

Για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας στην Ελληνική νομοθεσία θεσπίστηκε ο Ν. 4604/2019 (ΦΕΚ Α' 50/26.03.2019) με σκοπό την προώθηση της ουσιαστικής ισότητας των φύλων, την πρόληψη και την καταπολέμηση της έμφυλης

³ Σε περιπτώσεις ενδοοικογενειακής βίας, ο περιορισμός του δικαιώματος εισόδου θα ισχύει μόνο όταν υπάρχει αμετάκλητη απόφαση σε βάρος γονέα που κατηγορείται για κακοποίηση, προβλέπει το σχέδιο νόμου.

βίας. Ο συγκεκριμένος νόμος προβλέπει τη νομοθέτηση για πρώτη φορά αυτοτελούς θεσμικού πλαισίου για την ισότητα των φύλων, καθώς και την εξάλειψη των διακρίσεων σε βάρος των γυναικών, το οποίο διέπεται από μια συνολική θεώρηση των έμφυλων σχέσεων και χωρίς να αντιμετωπίζεται το γυναικείο φύλο ως «ειδική κατηγορία».

Με τον Ν. 4531/2018 (ΦΕΚ Α' 62/5-4-2018) «Κύρωση της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Βίας κατά των γυναικών της Ενδοοικογενειακής Βίας και προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας», το ελληνικό κοινοβούλιο κύρωσε τη Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Βίας κατά των γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας (Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης), η κύρωση της οποίας επέφερε τροποποιήσεις στον Ν. 3500/2006 για την αντιμετώπιση της ενδο-οικογενειακής βίας, στον Ποινικό Κώδικα και σε άλλες διατάξεις.

Με την κύρωση της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης (Ν. 4531/2018) επήλθαν σημαντικές τροποποιήσεις στον Ν. 3500/2006 (ΦΕΚ 232/Α/24-10-2006) «Για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας και άλλες διατάξεις», εκ των οποίων μία αποτελεί το γεγονός πως οι διατάξεις του επεκτείνονται και στα πρόσωπα που συνδέονται με σύμφωνο συμβίωσης. Καίρια τροποποίηση αποτελεί επίσης πως οι διατάξεις του νέου νόμου εφαρμόζονται και στους μόνιμους συντρόφους και στα παιδιά, κοινά ή ενός από αυτούς, στους πρώην συζύγους, στα μέρη συμφώνου συμβίωσης που έχει λυθεί, καθώς και στους πρώην μόνιμους συντρόφους. (Γ.Γ.Δ.Ο.Π.Ι.Φ., 2020: 16)

Η Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης προβλέπει ένα σύνολο υποχρεώσεων για τις χώρες όσον αφορά την καταπολέμηση της ενδοοικογενειακής βίας. Οι κυβερνήσεις των κρατών που έχουν υπογράψει και επικυρώσει το Μνημόνιο Συνεννόησης θα πρέπει να εργαστούν για τη βελτίωση της συλλογής δεδομένων σχετικά με την έμφυλη και ενδοοικογενειακή βία, να επενδύσουν στην επαγγελματική κατάρτιση, να προωθήσουν την ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου στον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα, να ενισχύσουν τη συνεργασία και τον συντονισμό μεταξύ των ενδιαφερόμενων μερών και να συμμετάσχουν ενεργά στην κοινωνία των πολιτών.

Η Σύμβαση προβλέπει την υποχρέωση των κρατών να δημοσιεύουν ετήσιες εκθέσεις σχετικά με τις φρικαλεότητες κατά των γυναικών. Η πρώτη σχετική ελληνική

ετήσια έκθεση δημοσιεύθηκε τον Νοέμβριο του 2020, η οποία περιέχει στοιχεία από το 2019 και συγκρίσιμα στοιχεία από προηγούμενα έτη για να περιγράψει τις υπάρχουσες υπηρεσίες και την πρόοδο που έχει σημειώσει η χώρα.

Στην έκθεση υπάρχει μία αναφορά σχετικά με τις συνεργασίες που έχει η Γενική Γραμματεία Δημογραφικής και Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων με Μ.Κ.Ο. και διεθνείς οργανισμούς, εξηγώντας ότι ως ο αρμόδιος εθνικός φορέας για την ισότητα των φύλων, είναι εταίρος σε ορισμένα Έργα μαζί με φορείς της Κοινωνίας των Πολιτών.⁴ Εθνικοί μηχανισμοί και θεσμοί για την καταπολέμηση της έμφυλης βίας υπάρχουν σε κεντρικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, αναφέρει η έκθεση.

2.2. Θεσμικοί μηχανισμοί και φορείς

Σύμφωνα με το άρθρο 4 του Νόμου 4604/2019 «για την προώθηση της ουσιαστικής ισότητας των φύλων, πρόληψη και καταπολέμηση της έμφυλης βίας», ο εθνικός μηχανισμός για την ισότητα των φύλων περιλαμβάνει το σύνολο των υπηρεσιών και φορέων, οι οποίοι είναι αρμόδιοι σε επίπεδο κεντρικό, περιφερειακό και τοπικό, για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση πολιτικών, μέτρων και δράσεων για την προώθηση της ισότητας των φύλων και για την ίση μεταχείριση ανδρών και γυναικών, καθώς και για την παρακολούθηση και αντιμετώπιση των διακρίσεων λόγω φύλου, ταυτότητας φύλου και σεξουαλικού προσανατολισμού.

Πέραν του αρμόδιου πλέον Τμήματος Αντιμετώπισης Ενδοοικογενειακής Βίας της Ελληνικής Αστυνομίας, οι θεσμικοί μηχανισμοί και φορείς –σε κεντρικό επίπεδο- ενάντια στην έμφυλη και ενδοοικογενειακή βία είναι οι εξής: (Γ.Γ.Δ.Ο.Π.Ι.Φ., 2020: 20-22):

1. Η Γενική Γραμματεία Δημογραφικής και Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων (Γ.Γ.Δ.Ο.Π.Ι.Φ.), η οποία είναι ο αρμόδιος κυβερνητικός φορέας για τον σχεδιασμό, την υλοποίηση και την παρακολούθηση της εφαρμογής των πολιτικών για την ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών σε όλους τους τομείς της κοινωνικής, πολιτικής και οικονομικής ζωής. Είναι επίσης ο κατεξοχήν αρμόδιος φορέας για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών.

⁴ Σε ορισμένα από αυτά τα έργα, έχουν αναπτυχθεί Τ.Δ.Λ., πρωτόκολλα και κατευθυντήριες γραμμές.

2. Το Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας (Κ.Ε.Θ.Ι.), το οποίο είναι Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου του ευρύτερου Δημοσίου Τομέα. Υπάγεται στο Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων και ενεργοποιείται δυναμικά στην προώθηση της ισότητας των φύλων σε όλους τους τομείς της κοινωνικής, πολιτικής, πολιτισμικής και οικονομικής ζωής, με κύριο στόχο την εξάλειψη των έμφυλων διακρίσεων και ανισοτήτων.

3. Το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (Ε.Κ.Κ.Α.) το οποίο συστάθηκε με το άρθρο 6 του Ν. 3106/2003. Βάσει του ιδρυτικού του νόμου, σκοπός του Ε.Κ.Κ.Α. είναι ο συντονισμός του δικτύου παροχής υπηρεσιών κοινωνικής στήριξης σε άτομα, οικογένειες και πληθυσμιακές ομάδες που περιέρχονται σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης. Το Ε.Κ.Κ.Α. έχει την ευθύνη για τη λειτουργία δύο Ξενώνων Φιλοξενίας, ενώ διαθέτει και τη Γραμμή άμεσης κοινωνικής βοήθειας 197.⁵ Επίσης το Ε.Κ.Κ.Α. λειτουργεί θεραπευτικά προγράμματα θυτών έμφυλης βίας.

4. Ο Τομέας Ίσης Μεταχείρισης του Συνηγόρου του Πολίτη που είναι αρμόδιος για την παρακολούθηση και προώθηση της εφαρμογής, στον ιδιωτικό και δημόσιο τομέα, της αρχής των ίσων ευκαιριών και της ίσης μεταχείρισης ανεξαρτήτως φύλου, φυλής, χρώματος, εθνικής ή εθνοτικής καταγωγής, γενεαλογικών καταβολών, θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, αναπηρίας ή χρόνιας πάθησης, ηλικίας, οικογενειακής ή κοινωνικής κατάστασης, σεξουαλικού προσανατολισμού, ταυτότητας ή χαρακτηριστικών φύλου.

5. Το Εθνικό Συμβούλιο Ισότητας των Φύλων (Ε.Σ.Ι.Φ.) το οποίο αποτελεί συλλογικό συμβουλευτικό γνωμοδοτικό όργανο, υπάγεται στην Γ.Γ.Δ.Ο.Π.Ι.Φ. και είναι αρμόδιο για τη διεξαγωγή διαβουλεύσεων με γυναικείες οργανώσεις και οργανώσεις που προωθούν την ισότητα των φύλων, κοινωνικούς φορείς του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, εκπροσώπους των Ο.Τ.Α. α΄ και β΄ βαθμού και εκπροσώπους ανεξάρτητων αρχών με σκοπό την υποβολή προτάσεων προς τη Γ.Γ.Ο.Π.Ι.Φ. για την υιοθέτηση πολιτικών και δράσεων που προωθούν την ισότητα των φύλων. Επίσης αξιολογεί και αποτιμά τις υφιστάμενες πολιτικές ισότητας.

⁵Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τη Γραμμή 197 βλ.: https://www.ekka.org.gr/images/KOINONIKON-PAREMBASEON/%CE%A0%CE%91%CE%A1%CE%9F%CE%A5%CE%A3%CE%99%CE%91%CE%A3%CE%97_%CE%A4%CE%97%CE%9B_%CE%93%CE%A1%CE%91%CE%9C%CE%9C%CE%A9%CE%9D.pdf.

Σε περιφερειακό επίπεδο περιλαμβάνονται:

1. οι Περιφερειακές Επιτροπές Ισότητας των Περιφερειών,
2. το Αυτοτελές Γραφείο Ισότητας σε κάθε περιφέρεια,
3. ο Τομέας Ισότητας της Ένωσης Περιφερειών,
4. το Γραφείο Ισότητας των Φύλων της Ένωσης Περιφερειών Ελλάδας που συνιστώνται, σύμφωνα με την παρ. 9 του άρθρου 282 του Ν. 3852/2010.

Σε τοπικό επίπεδο περιλαμβάνονται:

1. οι υπηρεσιακές μονάδες άσκησης κοινωνικής πολιτικής και πολιτικών ισότητας των φύλων, σύμφωνα με το άρθρο 97 του Ν. 3852/2010,
2. οι Δημοτικές Επιτροπές Ισότητας,
3. η Επιτροπή Ισότητας της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας (Κ.Ε.Δ.Ε.),
4. το Γραφείο Ισότητας της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας που συνιστώνται, σύμφωνα με την παρ. 9 του άρθρου 282 του Ν. 3852/2010.

2.3. Το εθνικό δίκτυο υποστηρικτικών δομών

Το 2009, για πρώτη φορά στην Ελλάδα, η τότε Γενική Γραμματεία Ισότητας (Γ.Γ.Ι.) εκπονεί το «Εθνικό Πρόγραμμα για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών (2009-2013)», ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα δράσης (Γ.Γ.Ι., 2009), το οποίο ενσωματώθηκε λίγους μήνες μετά -εντός του 2010- στο «Εθνικό Πρόγραμμα για την Ουσιαστική Ισότητα των Φύλων 2010-2013», ως ένας από τους τέσσερις στρατηγικούς στόχους του (Γ.Γ.Ι.Φ., 2010). Πυλώνα του Προγράμματος αποτέλεσε η ανάπτυξη εξειδικευμένων μέτρων και δράσεων και η υλοποίησή του διασφαλίστηκε με την ταυτόχρονη δέσμευση επαρκών ανθρώπινων και οικονομικών πόρων (χρηματοδότηση του Ε.Σ.Π.Α., Ε.Π. «Διοικητική Μεταρρύθμιση»). Κυριότεροι άξονες των δράσεων αυτών αποτέλεσαν:

- Η δημιουργία δομών για την πρόληψη και την καταπολέμηση της έμφυλης βίας (Τηλεφωνική Γραμμή SOS, Συμβουλευτικά Κέντρα, Ξενώνες).
- Η ανάπτυξη υπηρεσιών για την υποστήριξη των γυναικών που υφίστανται βία.
- Η ενημέρωση και η ευαισθητοποίηση του ευρύτερου κοινού.

- Η κατάρτιση στελεχιακού δυναμικού της δημόσιας διοίκησης.
- Η εκπόνηση εξειδικευμένων εργαλείων για τη συμβουλευτική γυναικών.

Έτσι, δημιουργήθηκε σταδιακά, στη χώρα μας, ένα ολοκληρωμένο Δίκτυο εξήντα μία (61) δομών, πανελλαδικής κάλυψης, για την πρόληψη και την καταπολέμηση όλων των μορφών και ειδών βίας κατά των γυναικών, υπό τον συντονισμό της Γ.Γ.Ι.Φ. και την επιστημονική παρακολούθηση και επίβλεψη του Κέντρου Ερευνών για Θέματα Ισότητας (Κ.Ε.Θ.Ι.). Οι δομές αυτές πλέον είναι εξήντα τέσσερις (64) και περιλαμβάνουν Συμβουλευτικά Κέντρα που υπάρχουν ανά την επικράτεια, Ξενώνες Φιλοξενίας γυναικών θυμάτων, αλλά και την τηλεφωνική γραμμή υποστήριξης SOS 15900, η οποία λειτουργεί ανελλιπώς σε 24ωρη βάση.

Είναι σημαντικό να λεχθεί πως οι υπηρεσίες που παρέχουν τα συμβουλευτικά κέντρα είναι δωρεάν, ενώ το απόρρητο των στοιχείων των γυναικών που απευθύνονται σε αυτά τηρείται αυστηρά ως απαραίτητη βάση για την οικοδόμηση σχέσης εμπιστοσύνης μεταξύ συμβούλου και συμβουλευόμενης. Σε ότι αφορά τους ξενώνες φιλοξενίας, αποτελούν ασφαλείς χώρους διαμονής για τις γυναίκες και τα παιδιά τους με στόχο την ενδυνάμωσή τους, ώστε να μπορέσουν να αντιμετωπίσουν τα προβλήματά τους, να αναλάβουν την ευθύνη της ζωής τους και να λάβουν οι ίδιες τις καλύτερες αποφάσεις για το μέλλον τους. Επιπλέον, στους ξενώνες διατίθεται δωρεάν σίτιση καθώς και κοινωνική, ψυχολογική και εργασιακή στήριξη, ενώ για την παροχή της νομικής συμβουλευτικής οι σύμβουλοι των ξενώνων παραπέμπουν τις ενδιαφερόμενες γυναίκες στα συμβουλευτικά κέντρα.

Κεφάλαιο 3^ο : Ο ρόλος της αστυνομίας στην πράξη και τα ερευνητικά αποτελέσματα του έργου «ΑΡΙΑΔΝΗ 1»

3.1. Επισκόπηση του ρόλου της Ελληνικής Αστυνομίας στην πράξη

Ένας από τους κεντρικούς θεσμούς για την καταπολέμηση της έμφυλης βίας αποτελεί η Ελληνική Αστυνομία. Η Διεύθυνση Καταπολέμησης Ενδοοικογενειακής Βίας της Ελληνικής Αστυνομίας συστάθηκε με προεδρικό διάταγμα (Π.Δ. 37/2019).

Διαθέτει εβδομήντα τρία -73- γραφεία σε όλη τη χώρα. Η Υπηρεσία αυτή είναι αρμόδια για την παρακολούθηση περιστατικών ενδοοικογενειακής βίας όπως προβλέπεται στο Ν. 3500/2006, τη μελέτη μέτρων πρόληψης και καταπολέμησης εγκλημάτων ενδοοικογενειακής βίας, την καθοδήγηση, παρακολούθηση και συντονισμό των περιφερειακών υπηρεσιών για την εφαρμογή τους, καθώς και την παρακολούθηση των αποτελεσμάτων των πιο πάνω μέτρων».

Η ίδρυση τμήματος για την καταπολέμηση της ενδοοικογενειακής βίας στην Ελληνική Αστυνομία υπήρξε ένα από τα πάγια αιτήματα των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών. Ενισχυμένη από τη στρατηγική προσέγγιση που υιοθετήθηκε στο πλαίσιο του έργου ΑΡΙΑΔΝΗ (1), η μακροχρόνια συνέχεια των οργανώσεων πέτυχε την ίδρυση γραφείων στην Ελληνική Αστυνομία με εξειδίκευση στην πρόληψη και αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας.

Με την ψήφιση του Νόμου 3500/2006 για την Ενδοοικογενειακή Βία, κατέστη σαφές ότι το προσωπικό της Ελληνικής Αστυνομίας έπρεπε να είναι κατάλληλα εκπαιδευμένο ώστε να ανταποκρίνεται στις ευθύνες και τις νομικές υποχρεώσεις που απορρέουν από τις γενικές διατάξεις σχετικά με την προστασία και υποστήριξη των επιζώντων έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας και τις ειδικές νομικές διατάξεις του 3500/2006.

Ωστόσο, ο νόμος από μόνος του δεν ήταν αρκετός. Λίγα χρόνια πριν από την ίδρυση του εθνικού δικτύου, η προβολή του οδήγησε σε όλο και περισσότερα περιστατικά ενδοοικογενειακής βίας. Ο ρόλος της Ελληνικής Αστυνομίας είναι ιδιαίτερα κρίσιμος. Για να εκπληρωθεί αυτός ο ρόλος, πρέπει να εδραιωθεί εμπιστοσύνη μεταξύ της αστυνομίας και της κοινωνίας των πολιτών, αφενός, και μεταξύ της αστυνομίας και των επιζώντων έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας, αφετέρου.

Οι υποκείμενες προκλήσεις του θέματος της έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας έχουν μεταφραστεί με διαφορετικό τρόπο για κάθε εμπλεκόμενο μέρος. Με άλλα λόγια, για να διασφαλιστεί η οικοδόμηση εμπιστοσύνης και η αποτελεσματική υποστήριξη και προστασία των επιζώντων, τα ενδιαφερόμενα μέρη πρέπει να έχουν μια γενική κατανόηση των διαρθρωτικών αιτιών της έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας και να προσδιορίσουν έναν κοινό τρόπο επικοινωνίας σχετικά με αυτά.

Αυτή η κοινή γλώσσα επηρεάζεται από διάφορους παράγοντες όπως ο ρόλος και οι ευθύνες, το εργασιακό περιβάλλον και η δυναμική της ενέργειας που ασκείται σε αυτό, οι προσωπικές πεποιθήσεις και εμπειρίες. Αρκετές μετανάστριες και πρόσφυγες έχουν περιγράψει αρνητικές εμπειρίες επαφής με την Ελληνική Αστυνομία για διάφορους λόγους (την αρνητική ή αποθαρρυντική συμπεριφορά του αστυνομικού προσωπικού σχετικά με αυτές, την έλλειψη γνώσεων που συνιστώνται για άλλες κρίσιμες υπηρεσίες, τα συστημικά κενά που εμποδίζουν την παρεχόμενη υποστήριξη, την έλλειψη εργαλείων επικοινωνίας κ.λπ.).

Μάλιστα, κάποιοι δεν έλαβαν αίτημα για υποβολή καταγγελίας από την αστυνομία, ενώ άλλοι κλήθηκαν να πληρώσουν παράβολο για να υποβάλουν καταγγελία, παράβολο που η σχετική νομική ευθύνη είχε εξαφανιστεί από το νόμο. Χωρίς έγγραφα, πολλοί πρόσφυγες και μετανάστες κρατούνται διοικητικά όταν πηγαίνουν στην αστυνομία για να καταγγείλουν το περιστατικό. Οι λόγοι για αυτό δεν είναι πάντα οι ίδιοι.

Η έλλειψη πληροφόρησης, η έλλειψη πολιτισμικά κατάλληλων εργαλείων, η έλλειψη κατανόησης της ενδοοικογενειακής βίας ως κοινωνικού φαινομένου και η προσωπική ηθική που προσεγγίζει το πρόβλημα θεωρούνται οι κύριοι λόγοι. Εκτός από τους λόγους που σχετίζονται με τα άτομα που διαχειρίζονται το σύστημα, ιστορικοί και δομικοί λόγοι συμπληρώνουν μια λίστα παραγόντων που παίζουν ρόλο στη διαμόρφωση μιας συγκεκριμένης αντίληψης για την έμφυλη και ενδοοικογενειακή βία από την Ελληνική Αστυνομία.

3.2. Διαδικασία και υποχρεώσεις των αστυνομικών αρχών για την παροχή αρωγής στα θύματα

Το θύμα ή τρίτος μπορεί να υποβάλει καταγγελία στο αστυνομικό τμήμα προφορικά μέσω γραπτού αιτήματος ή καλώντας το 100. Ο αστυνομικός, αν κληθεί, θα πρέπει να πάει να ελέγξει και να καταγράψει το περιστατικό στο βιβλίο εγκλημάτων και περιστατικών. Έχει υποχρέωση εμπιστευτικότητας και απαγορεύεται να δημοσιεύει ή να κοινοποιεί το όνομα του θύματος ή άλλες πληροφορίες που θα αποκαλύψουν την ταυτότητά του με οποιονδήποτε τρόπο.

Η παραβίαση της ευθύνης είναι παράπτωμα με ποινή φυλάκισης έως δέκα (10) ετών (αρθ. 22 § 2 Ν.3500/2006). Επιπλέον, προκειμένου να βοηθηθεί το θύμα, περιορίζεται να ενημερώνεται σχετικά με τη διαδικασία που μπορεί να ακολουθήσει, τις ενέργειες στις οποίες μπορεί να προβεί (π.χ. ασφαλιστικά μέτρα με δυνατότητα νομικής συνδρομής) και τις υπηρεσίες που μπορούν να το βοηθήσουν. Τέτοιες υπηρεσίες αρωγής είναι εργαλεία υποστήριξης και συμβουλευτικής και υποστήριξης για υπηρεσίες που παρέχουν άσυλο εάν η κατάσταση είναι έκτακτη και επικίνδυνη.

Στην πορεία, πρέπει να ενημερώσει γραπτώς τον εισαγγελέα. Μόλις ο εισαγγελέας ασχοληθεί με το περιστατικό, πρέπει να ασκήσει ποινική δίωξη κατά του δράστη, πράγμα που σημαίνει ότι το θύμα δεν υποχρεούται να καταβάλει αμοιβή (αρθ. 28 § 1 Ν.4055/2012). Όσον αφορά το παράπτωμα του νόμου, εφαρμόζεται η διαδικασία της αυτοψίας.

3.3. Ερευνητικά ευρήματα για το ρόλο της αστυνομίας στην επίλυση του φαινομένου της ενδοοικογενειακής βίας

Οι πρώτες μελέτες μετά την ποινικοποίηση της ενδοοικογενειακής βίας και της κακοποίησης γυναικών στην Ευρώπη και τις Ηνωμένες Πολιτείες έχουν επισημάνει την αποτυχημένη προσπάθεια αστυνομικών παρεμβάσεων για μια ολιστική προσέγγιση (Medie, 2015). Οι τακτικές της αστυνομίας συνήθως περιλαμβάνουν την καθυστέρηση της εμπλοκής ή την αποφυγή ενεργού δράσης σε έμφυλης βίας, λόγω απροθυμίας παρέμβασης σε θέματα που σχετίζονται με την «ιδιωτική σφαίρα» της σχέσης μεταξύ δύο ενηλίκων, ενώ υπάρχουν λίγες φορές όπου αναζητείται συμβιβασμός μεταξύ δράστη και θύματος κακοποίησης. Πράγματι, προηγούμενες έρευνες δείχνουν ότι οι τεκμηριωμένες αναφορές σχετικά με τον αριθμό των δραστών κακοποίησης είναι ελλιπείς (Fleury-Steiner, Bybee, Sullivan, Belknap και Melton, 2006) και τα ποσοστά συλλήψεων κυμαίνονται μόνο μεταξύ 7% και 15% των περιπτώσεων (Schwartz, 2012).

Αυτή η καταγραφή είχε ήδη γίνει στο παρελθόν από τους Dobash και Dobash (1979), οι οποίοι επεσήμαναν ότι οι συλλήψεις εναντίον δραστών βίαιων εγκλημάτων είναι πιο πιθανές από ό,τι εναντίον κακοποιών συζύγων. Οι Dawson και Holton (In Medie, 2015) επισημαίνουν ότι η αστυνομία συνήθως μεσολαβεί μόνο όταν διαπράττονται σοβαρές σωματικές επιθέσεις και απειλές θανάτου κατά των γυναικών.

Οι αστυνομικοί μπορεί, επίσης, να αδιαφορούν για τα θύματα ή να τα επικρίνουν, επιδεικνύοντας αρνητική συμπεριφορά που είναι ταπεινωτική για τις κακοποιημένες γυναίκες και μπορεί να οδηγήσει σε εκ νέου θυματοποίηση. Κατά συνέπεια, τέτοιες συμπεριφορές συχνά εμποδίζουν την προθυμία των θυμάτων να ασκήσουν τα νόμιμα δικαιώματά τους και την εμπιστοσύνη τους στις Αρχές (Muftić & Cruze, 2014). Φαίνεται ότι η αστυνομία δεν έχει ενσωματωθεί στην αντίληψη των θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας ως παρόχου βοήθειας.

Αντίθετα, σε πολλές περιπτώσεις, τα θύματα της ενδοοικογενειακής βίας αισθάνονται ότι η συνεργασία τους με τις αστυνομικές Αρχές μπορεί να τους θέσει σε μεγαλύτερο κίνδυνο κλιμάκωσης της βίας εναντίον τους όταν αποκαλυφθούν οι ενέργειες του δράστη και ξεκινήσει η διαδικασία σύλληψης. Πρόσφατες μελέτες δείχνουν ότι ενώ το συνολικό ποσοστό των γυναικών που βιώνουν συστηματική βία είναι περίπου 20% -30%, επίσημα, μόνο οι μισές από αυτές είναι σε επαφή με την αστυνομία (Rose, 2015). Η πιθανότητα αποτυχημένης αστυνομικής επέμβασης σε περιπτώσεις ενδοοικογενειακής βίας αυξάνεται αν αναλογιστεί κανείς την εργασιακή κουλτούρα των «σωμάτων ασφαλείας», που επιθυμούν να συμμετέχουν στη δίωξη εγκληματιών και όχι σε τυποποιημένες διαδικασίες που στερούνται δράσης (Αρτινοπούλου και Μαγγανάς, 1996).

Ο πολυδιάστατος ρόλος της Αστυνομίας λειτουργεί και ως πρόσχημα για πολλούς αξιωματικούς, δημιουργώντας περιθώρια για αυτενέργεια και υποτίμηση γεγονότων που δεν συνάδουν με τα «καθήκοντά» τους. Μια ενδιαφέρουσα μελέτη των Παπακωνσταντή κ.ά. (2007) επισημαίνει ότι οι παράγοντες που επηρεάζουν τη συμπεριφορά των αστυνομικών απέναντι στην ενδοοικογενειακή βία συνοψίζονται ως εξής: (α) οι επίσημοι κανόνες και δεοντολογία, (β) η επαγγελματική κουλτούρα (ιδεολογία - προσωπικές εμπειρίες - νοοτροπία της αστυνομίας), (γ) η εκπαίδευση, (δ) οι κοινωνικές αντιλήψεις των αστυνομικών για το φαινόμενο της ενδοοικογενειακής βίας και (ε) τα στερεότυπα και τις προκαταλήψεις που υπάρχουν πριν μπουν στη δύναμη (Παπακωνσταντής, Αντωνιάδης, Μανωλιδάκη και Παναγιωτίδου, 2007:295-304).

Άλλοι παράγοντες που επηρεάζουν τις αποφάσεις της αστυνομίας για την αντιμετώπιση ενός περιστατικού έμφυλης βίας περιλαμβάνουν τις συνθήκες του συμβάντος, την οργανωτική κατάσταση των αξιωματικών και του αστυνομικού

τμήματος ως ξεχωριστής μονάδας, την περιοχή της κοινότητας, τη φυλή / εθνικότητα των δραστών και των θυμάτων (Lee, Zhang και Hoover, 2013).

Στην Ελλάδα, λόγω της απουσίας επίσημων στοιχείων, δεν υπάρχει σαφής εικόνα για το πώς αντιδρούν οι αστυνομικές Αρχές σε περιστατικά έμφυλης βίας. Γενικότερα, φαίνεται να υπάρχει δυσκολία στη συνεργασία της Αστυνομίας με άλλους φορείς, επαγγελματίες υγείας και δομές υποστήριξης θυμάτων (Χατζηφωτίου, Φώτου και Μωϋσίδη, 2016). Τονίζεται επίσης η ανάγκη ολοκληρωμένης καταγραφής των δραστών από τις αστυνομικές Αρχές. Η μόνη πανελλαδική προσπάθεια συλλογής στατιστικών στοιχείων δείχνει ότι το 2011 σε 19 από τις 53 Προϊστάμενες Διευθύνσεις των Αστυνομικών Τμημάτων της χώρας, αναφέρθηκαν 409 περιστατικά έμφυλης βίας με 422 παραβάτες, εκ των οποίων το 94% ήταν άνδρες (Πετρόπουλος, Φώτου, Ranjan, Χατζηφωτίου και Δημάδη, 2016).

Τον Δεκέμβριο του 2017 ξεκίνησε στην Ελλάδα ένα διετές ευρωπαϊκό πρόγραμμα, συγχρηματοδοτούμενο από το πρόγραμμα «Δικαιώματα, Ισότητα και Ιθαγένεια 2014-2020» της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το έργο είχε τίτλο «*ΑΡΙΑΔΝΗ: Ανάπτυξη και υποστήριξη πολυτομεακών διαδικασιών αστυνομικής αναφοράς για την πρόληψη και αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας κατά των γυναικών*» και περιλάμβανε, μεταξύ άλλων, την αναφορά έμφυλης βίας κατά των γυναικών στην Αστυνομία, τη διαχείριση υποθέσεων υπό το πρίσμα της προσέγγισης με επίκεντρο το θύμα, καθώς και την αστυνομική συνεργασία με φορείς, επαγγελματίες και υπηρεσίες υποστήριξης θυμάτων. Τα κύρια ευρήματα των ερευνών με τις οποίες έγινε επαφή στο πλαίσιο του έργου παρουσιάζονται παρακάτω.

3.4. Ερευνητικά αποτελέσματα του έργου ΑΡΙΑΔΝΗ

Στο πλαίσιο του έργου «ΑΡΙΑΔΝΗ», έχουν αναληφθεί διάφορα ερευνητικά μέτρα με στόχο την τεκμηρίωση των αντιλήψεων των γυναικών που είναι θύματα ενδοοικογενειακής βίας, καθώς και των αντιλήψεων των αστυνομικών σχετικά με το ρόλο που μπορεί να διαδραματίσει η αστυνομία στη διαχείριση σχετικών περιστατικών, καθώς και την αξιολόγηση της συνεργασίας μεταξύ των δύο μερών.

3.4.1. Οι απόψεις των γυναικών θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας

Μία από τις μελέτες που πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο του έργου αφορούσε συνεντεύξεις με δεκαοκτώ (18) γυναίκες που έπεσαν θύματα ενδοοικογενειακής βίας και κατά τη διάρκεια της ερευνητικής περιόδου διέμεναν σε καταφύγια κακοποιημένων γυναικών, στην Αθήνα. Σκοπός των συνεντεύξεων ήταν να διερευνηθεί η χρήση της αστυνομικής συνδρομής από τις γυναίκες θύματα κατά τη διαδικασία καταγγελίας περιστατικών βίας στις αστυνομικές Αρχές.

Τα κύρια ευρήματα της έρευνας δείχνουν ότι σε σύγκριση με το παρελθόν, το επίπεδο συνεργασίας μεταξύ των κακοποιημένων γυναικών και της Ελληνικής Αστυνομίας έχει βελτιωθεί σύμφωνα με τα ευρήματα προηγούμενων μελετών (Παπακωνσταντάντης, κ.α., 2007), αν και η αστυνομία παραμένει μια υπηρεσία στην οποία οι γυναίκες δεν απευθύνονται εύκολα.

Συγκεκριμένα, οι ερωτηθέντες δήλωσαν ότι δεν ζήτησαν βοήθεια από επίσημες υπηρεσίες, από την αρχή της εκδήλωσης της βίας, καθώς ελπίζουν ότι η κακοποίηση δεν θα συνεχιστεί. Ένας σημαντικός λόγος για να μην αποκαλυφθεί η κακοποίησή τους είναι ο φόβος της αντίδρασης του δράστη, αλλά κυρίως το αίσθημα της «αδυναμίας», ειδικά όταν δεν έχουν πουθενά να πάνε ή να μείνουν με τα παιδιά τους.

Φαίνεται ότι η αποκάλυψη της κακοποίησής τους και η αναζήτηση βοήθειας έρχεται όταν η βία γίνεται πιο σοβαρή ή πιο επικίνδυνη για τους ίδιους και τα παιδιά τους, όταν αισθάνονται ότι απειλείται η ζωή τους. Ωστόσο, ακόμη και όταν οι περισσότερες γυναίκες του δείγματος αποφάσισαν να ζητήσουν βοήθεια, προσέγγισαν φίλους και συγγενείς, ενώ το 28% απευθύνθηκε σε συμβουλευτικό κέντρο ή δομή πρόνοιας και μόνο το 5,5% προσέγγισε την αστυνομία (Paramichail, 2019).

Η απροθυμία των θυμάτων να επικοινωνήσουν με την αστυνομία φαίνεται να σχετίζεται σε μεγάλο βαθμό με την προσπάθειά τους να προστατεύσουν την εικόνα της οικογένειας (δράστης και παιδιά), την επιθυμία τους να μην βλάψουν τον δράστη ή την εξέταση της διαδικασίας αναφοράς ως αγχωτικού γεγονότος. Αξίζει να σημειωθεί ότι το 17% των ερωτηθέντων θεωρεί ότι η αστυνομία ή ο Εισαγγελέας δεν μπορεί να τους βοηθήσει. Αυτά τα ευρήματα αντιστοιχούν σε άλλες μελέτες, όπου φαίνεται ότι τα θύματα έμφυλης βίας είναι λιγότερο πιθανό από τα θύματα άλλων μορφών βίας να επικοινωνήσουν με την αστυνομία, κυρίως λόγω του φόβου αντιποίνων από τον δράστη ή της προσπάθειάς τους να τον προστατεύσουν (Birdsey and Snowball, 2013).

Αν κάποιος δεν γνωρίζει τα χαρακτηριστικά μιας κακοποιητικής σχέσης, σίγουρα θα αναρωτηθεί με τη στάση του θύματος, η οποία είναι απρόθυμη να καταγγείλει τον δράστη και να προσπαθήσει να τον προστατεύσει. Όπως έχουν επισημάνει οι Hoyle και Sanders (2000), οι πολιτικές σύλληψης που δίνουν έμφαση στις προτιμήσεις των θυμάτων είναι αφελείς εάν αγνοούν τις συνθήκες που διαμορφώνουν τις προτιμήσεις του θύματος. Η συνεργασία των θυμάτων κακοποίησης με την αστυνομία ξεκινά συνήθως μετά από επαφή με συμβουλευτικό κέντρο ή είσοδο σε δομή φιλοξενίας. Τα θύματα του δείγματος που έχουν έρθει σε επαφή με την αστυνομία (83%) αναφέρουν ότι συνήθως ενημερώνονται ότι η ενδοοικογενειακή βία είναι ποινικό αδίκημα και ότι το έγκλημα διώκεται αυτεπαγγέλτως.

Σε περισσότερες από τις μισές περιπτώσεις (57%) η αστυνομική Αρχή κίνησε την ποινική διαδικασία με συνηθέστερες ενέργειες, την αυτόματη διαδικασία και την παραπομπή του θύματος σε ιατροδικαστική εκτίμηση. Παραμένει το 43% των περιπτώσεων στις οποίες δεν κινείται ποινική διαδικασία από την Αστυνομία (Paramichail, 2019).

Αξίζει να σημειωθεί ότι όπως αναφέρουν οι γυναίκες στο 36% των περιπτώσεων, οι αστυνομικοί ενθάρρυναν τα θύματα να συμφιλιωθούν με τον θύτη και πολύ συχνά (64%) δεν υπάρχει παραπομπή σε υπηρεσίες υποστήριξης θυμάτων από την αστυνομία. Ο πληθυσμός του δείγματος αξιολογεί θετικά τη συμπεριφορά των αστυνομικών με τους οποίους συνεργάστηκαν. Συνήθως, οι γυναίκες έλεγαν ότι ήταν ευγενικοί, καθησυχαστικοί, έδειχναν ενδιαφέρον και προσπαθούσαν να τις βοηθήσουν (Paramichail, 2019).

Η γενική αξιολόγηση των θυμάτων για το ρόλο που μπορεί να διαδραματίσει η αστυνομία σε υποθέσεις έμφυλης βίας περιλαμβάνει, προτάσεις για τον αναβαθμισμένο ρόλο που θα πρέπει να έχει η αστυνομία στην παροχή ασφάλειας θυμάτων και παιδιών, καλύτερη ενημέρωση, αμεσότερη ανταπόκριση/παρέμβαση, εξειδικευμένες γνώσεις/δεξιότητες για τη διαχείριση αυτών των περιστατικών και υποστήριξη των θυμάτων, τόσο ψυχολογικά όσο και πρακτικά, μέσω παραπομπής σε εξειδικευμένους επαγγελματίες και Υπηρεσίες.

3.4.2. Οι απόψεις των αστυνομικών

Στο έργο «ΑΡΙΑΝΔΗ», εκτός από την έρευνα γυναικών - θυμάτων, ήρθαν σε επαφή με δεκαέξι αστυνομικούς (12 άνδρες και 4 γυναίκες) και μια συζήτηση ομάδας εστίασης στην οποία συμμετείχαν οκτώ (8) αστυνομικοί (5 άνδρες και 3 γυναίκες). Σκοπός των συνεντεύξεων και της συζήτησης στην ομάδα εστίασης ήταν η καταγραφή των στάσεων και των αντιλήψεων των αστυνομικών για την ενδοοικογενειακή βία κατά των γυναικών, καθώς και η καταγραφή μέσω αυτοαναφοράς και αξιολόγησης της επιχειρησιακής ετοιμότητας και των εμποδίων που αντιμετωπίζουν στη διαχείριση σχετικών περιστατικών.

Τα κύρια ευρήματα των συνεντεύξεων περιλαμβάνουν το γεγονός ότι η μεγάλη πλειοψηφία (88%) των ερωτηθέντων πιστεύει ότι η ενδοοικογενειακή βία πρέπει να αντιμετωπίζεται ως κοινωνικό πρόβλημα, ενώ το 56% πιστεύει ότι η έκταση του φαινομένου της ενδοοικογενειακής βίας στην Ελλάδα έχει αυξηθεί, αφενός λόγω ενημέρωσης και άλλων νομικών διατάξεων ευνοϊκών για το θύμα (αυτεπάγγελτη προσβολή, τέλος μη πληρωμής κ.λπ.) αφετέρου, λόγω της οικονομικής κρίσης από την οποία πλήττεται η χώρα τα τελευταία δέκα χρόνια. Επεσήμαναν επίσης ότι εξακολουθεί να υπάρχει ένας απροσδιόριστος «σκοτεινός» αριθμός μη αναφερόμενων περιπτώσεων (Paramichail, 2019).

Οι αστυνομικοί, με βάση την επαγγελματική τους εμπειρία, δηλώνουν ότι η πλειοψηφία των κακοποιημένων γυναικών καταφεύγουν στο αστυνομικό τμήμα κυρίως για να λάβουν συμβουλές και ψυχολογική υποστήριξη και όχι για να μηνύσουν τον δράστη. Θεωρούν ότι ανασταλτικοί παράγοντες για τη μη καταγγελία κακοποίησης είναι η οικονομική και συναισθηματική εξάρτηση του θύματος από τον δράστη και η ύπαρξη παιδιών.

Ένα αξιοσημείωτο εύρημα που αντανακλά τη στάση των αστυνομικών απέναντι στην ενδοοικογενειακή βία είναι το γεγονός ότι οι ερωτηθέντες στη συντριπτική τους πλειοψηφία (81%) πιστεύουν ότι σε περιπτώσεις μικρής κλίμακας ενδοοικογενειακής βίας (λεκτική βία ή επιθετική συμπεριφορά), δηλαδή «ελαφριάς» βίας, το ζευγάρι θα πρέπει να βρει τρόπο να επιλύσει τις διαφορές του προκειμένου να διατηρήσει την οικογένεια - σχέση. Σε περίπτωση επανάληψης των περιστατικών, τότε το ζευγάρι θα πρέπει να απευθυνθεί σε ειδικούς και αν υπάρχει σωματική βία, να καταγγελλθεί απευθείας στις Αρχές (Paramichail, 2019).

Ως εκ τούτου, οι ερωτηθέντες θεωρούν ότι μόνο τα σοβαρά περιστατικά σωματικής και σεξουαλικής βίας πρέπει να καταγγέλλονται άμεσα στις Αρχές, προκειμένου να αποτραπεί περαιτέρω κακοποίηση. Σύμφωνα με αυτή την άποψη, η πλειοψηφία (75%) των ερωτηθέντων αστυνομικών ανέφερε ότι επιχείρησε να αλλάξει τη γνώμη μιας γυναίκας προκειμένου να συμφιλιωθεί με τον δράστη, αλλά μόνο σε περιπτώσεις λεκτικής/ψυχολογικής βίας και μόνο όταν τα επεισόδια δεν ήταν επαναλαμβανόμενα. Αντίθετα, η κινητοποίησή τους είναι άμεση σε περιπτώσεις σωματικής βίας, με εμφανή σημάδια σωματικής βλάβης, όπου ακολουθείται η αυτεπάγγελτη διαδικασία για την καταγγελία του εγκλήματος (Paramichail, 2019).

Ένα ενδιαφέρον εύρημα της μελέτης που καταδεικνύει το χαμηλό επίπεδο διατομεακής αστυνομικής συνεργασίας με φορείς και υπηρεσίες για την παροχή βοήθειας σε θύματα έμφυλης βίας, καθώς και τον αδύναμο ρόλο που διαδραματίζει η αστυνομία σε σχέση με την παραπομπή των θυμάτων σε άλλες υπηρεσίες, είναι ότι το 50% των ερωτηθέντων αστυνομικών δεν γνώριζαν σε ποιες υπηρεσίες (συμβουλευτικά κέντρα, ξενώνες κ.λπ.) να παραπέμπουν θύματα κακοποίησης ή να δηλώνουν ότι δεν θα έπρεπε να το κάνουν. Αναφορικά με την αξιολόγηση της επιχειρησιακής ετοιμότητας της αστυνομίας στην αντιμετώπιση περιστατικών έμφυλης βίας, η συντριπτική πλειοψηφία των ερωτηθέντων (93%) δηλώνει ότι χρειάζεται περαιτέρω εκπαίδευση σε θέματα ενδοοικογενειακής βίας (Paramichail, 2019).

Ειδικότερα, η ανάγκη εκπαίδευσης επικεντρώνεται στη διαχείριση περιστατικών κακοποίησης με πρακτικό τρόπο (μελέτες περιπτώσεων και επαγγελματική κατάρτιση από εξειδικευμένους επιστήμονες και αστυνομικούς), στη διαχείριση του δράστη και του θύματος, στην προσέγγιση και επικοινωνία με το θύμα, στον τρόπο αρχειοθέτησης και συλλογής δεδομένων για την παραπομπή των υποθέσεων στην Εισαγγελία.

Τέλος, για τους αναιρεσίβλητους, τα πιο κρίσιμα σημεία για την αστυνομία στην αντιμετώπιση υποθέσεων έμφυλης βίας είναι: (α) οι ελλείψεις του νομικού πλαισίου (για παράδειγμα: μια υπόθεση μπορεί να διαρκέσει από 2 έως 2,5 χρόνια μέχρι να κριθεί και μέχρι τότε ο δράστης να είναι ελεύθερος, υπάρχει σοβαρό πρόβλημα για την προστασία του θύματος μετά τη δίωξη, κ.λπ.), (β) η διασύνδεση της Αστυνομίας με εξειδικευμένες Υπηρεσίες και επαγγελματίες καθώς και με δημόσια νοσοκομεία και εκπαιδευτικά ιδρύματα, (γ) ελλείψεις στις δομές φιλοξενίας που μπορούν να

φιλοξενήσουν τα θύματα της έμφυλης βίας και τα παιδιά τους και (δ) ο συντονισμός των φορέων που εμπλέκονται στην ενδοοικογενειακή βία.

Κεφάλαιο 4^ο : Εμπόδια και Προτάσεις Βελτίωσης

4.1. Εμπόδια

Οι προκλήσεις περιλαμβάνουν το ελλιπές οικογενειακό δίκαιο που δεν ποινικοποιεί επαρκώς τα εγκλήματα που σχετίζονται με το φύλο, όπως ο βιασμός και η σεξουαλική βία, την απροθυμία των αρχών να ασκήσουν δίωξη για τέτοια εγκλήματα, τις δυσκολίες στην απόκτηση των απαραίτητων αποδεικτικών στοιχείων και την έμφαση που δίνεται σε πολλές κοινότητες στα παραδοσιακά ή άτυπα συστήματα δικαιοσύνης. Είναι ευθύνη της αστυνομίας να διασφαλίσει ότι όλοι οι άνθρωποι αντιμετωπίζονται με σεβασμό και ότι τα εγκλήματα εναντίον τους αντιμετωπίζονται σοβαρά και αποτελεσματικά, ανεξαρτήτως φύλου. Μπορεί να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην απονομή της δικαιοσύνης και στην αποτελεσματικότητα των

διαδικασιών, να συμβάλει στη νομιμότητα του δικαστικού συστήματος και να αυξήσει την εμπιστοσύνη και τη συνεργασία του κοινού. Η ευαίσθητη διαχείριση των εγκλημάτων, ιδίως κατά των προσφύγων και των μεταναστριών, συμβάλλει σε μια κοινωνία που δεν ανέχεται τις διακρίσεις και την έμφυλη βία, αλλά σε μια τέτοια όπου η ισότητα είναι δυνατή (Denny, 2019).

Η ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου είναι θεμελιώδους σημασίας για τις αστυνομικές υπηρεσίες με στόχο την αποτελεσματικότερη προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της αστυνόμευσης και γενικότερα, τη δημιουργία ασφαλέστερων κοινωνιών και ισχυρού κράτους δικαίου. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι η επίτευξη της ισότητας των φύλων θα αποτρέψει τελικά την έμφυλη βία, θα προστατεύσει τα δικαιώματα όλων των ανθρώπων και θα επιτρέψει σε όλους να συνεισφέρουν ουσιαστικά στη δημόσια ζωή. Αυτό το πλαίσιο σημαίνει μια αστυνομία εξοπλισμένη για την προστασία και την υποστήριξη των θυμάτων έμφυλης βίας με επαγγελματισμό και υψηλά πρότυπα μέσω της ανάπτυξης μιας κουλτούρας που προωθεί τη διαφορετικότητα, την ισότητα και την κοινωνική ένταξη απόκληρων ομάδων όπως οι μετανάστριες και οι γυναίκες πρόσφυγες (Denny, 2019).

Τα ζητήματα προστασίας, η έλλειψη οικονομικών πόρων και στέγασης είναι ιδιαίτερα σημαντικά για τα θύματα ενδοοικογενειακής βίας, αλλά όταν πρόκειται για μετανάστριες/πρόσφυγες που έχουν υποστεί βία, τα ζητήματα αυτά είναι συχνά πιο περίπλοκα και είναι απαραίτητο να ληφθούν υπόψη παράγοντες όπως η γλώσσα, ο πολιτισμός, το νομικό καθεστώς και η εμπειρία τους από τη μετανάστευση. Για την αποτελεσματική παροχή υπηρεσιών, οι οργανισμοί/οργανισμοί πρέπει να εντοπίσουν και να αναπτύξουν συνεργασίες με κοινότητες, οργανισμούς και ΜΚΟ που έχουν τη γνώση και την εμπειρία για την αντιμετώπιση αυτών των ζητημάτων.

Τέλος, αναφορικά με τις μετανάστριες και γυναίκες πρόσφυγες, αυτές δυστυχώς αντιμετωπίζουν πολλά και αμοιβαία εμπόδια στη λήψη υποστήριξης, βοήθειας και προστασίας. Τα εμπόδια αυτά περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα: (Hyman κ.ά., 2011, Du Mont, κ.ά., 2012, Guruge, κ.ά., 2010):

- Έλλειψη οργανωμένων υπηρεσιών και έλλειψη διατομεακής συνεργασίας μεταξύ των αρμόδιων φορέων.

- Διακρίσεις και ρατσισμός στο σύστημα παροχής υπηρεσιών.
- Παρέχονται περιορισμένες γνώσεις σχετικά με τους νόμους και τα δικαιώματα, καθώς και υπηρεσίες έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας.
- Φόβος απέλασης λόγω αβέβαιης μεταναστευτικής κατάστασης.
- Γεωγραφική, κοινωνική και πολιτισμική απομόνωση.
- Έλλειψη προσβάσιμων καταφυγίων (π.χ. φυσικά εμπόδια, ανεπαρκής κάλυψη πνευματικών, πολιτιστικών ή θρησκευτικών αναγκών).
- Έλλειψη διαθεσιμότητας συμπληρωμάτων και φροντίδας για γυναίκες που ζουν με αναπηρίες ή κωφές γυναίκες και έλλειψη παροχής νοηματικής γλώσσας.
- Φόβος απώλειας παιδιών (π.χ. νομικές ενέργειες, απέλαση, διαζύγιο).
- Έμφυλο και κοινωνικό στίγμα που συνδέεται με την έκθεση στη βία εντός της οικογένειας.
- Γλωσσικά εμπόδια και έλλειψη πολιτιστικά και γλωσσικά κατάλληλων υπηρεσιών που να είναι εύκολα προσβάσιμες.
- Οικονομικός αποκλεισμός λόγω έλλειψης αναγνώρισης δεξιοτήτων/πτυχίων κ.λπ.
- Πολιτισμικές πεποιθήσεις που υποστηρίζουν την οικογενειακή φροντίδα και δεν αποκαλύπτουν «ιδιωτικά» ζητήματα.

Ωστόσο, σύμφωνα με τον Συμβουλευτικό Οδηγό κατά της Βίας κατά των Γυναικών, το Συμβούλιο της Ευρώπης δήλωσε το 2002 ότι η ενδοοικογενειακή βία ήταν η κύρια αιτία αναπηρίας μεταξύ των γυναικών ηλικίας 16 έως 44 ετών. Το ποσοστό ενδοοικογενειακής βίας στην Ελλάδα είναι αρκετά υψηλό. Στην Ελλάδα, η ενδοοικογενειακή βία αναγνωρίστηκε ως σοβαρό κοινωνικό πρόβλημα με την εφαρμογή του Νόμου 3500/2006. Σύμφωνα με το άρθρο 17 του ν. 3500/2006, θα κινηθεί ποινική δίωξη για αδικήματα του άρθρου 6 (ενδοοικογενειακή βία και εκφοβισμός).(www.womensos.gr,2018).

Σύμφωνα με τη Σούλη (2010), πολλά θύματα βίας έχουν στραφεί στην αστυνομία για να υποβάλουν καταγγελία εναντίον του συζύγου τους και οι αστυνομικοί αποθαρρύνουν τις γυναίκες λέγοντάς τους να επιστρέψουν στο σπίτι με

τον σύζυγο ή τον σύντροφό τους για να μην καταστρέψουν την οικογένειά τους. Πιστεύουν ότι μια οικογένεια δεν πρέπει να διαιρείται ή ότι η βία δεν είναι ουσιαστικό έγκλημα και δεν αξίζει σοβαρότητας όπως άλλα εγκλήματα.

Ακόμη, ενδέχεται να απογοητευθούν οι γυναίκες λόγω φόρτου εργασίας ή έλλειψης αποδεικτικών στοιχείων, με αποτέλεσμα να επιστρέψουν στον σύντροφο και να υποστούν ξανά βία από τον σύντροφο. Επιπλέον, οι περισσότερες γυναίκες δεν γνωρίζουν τα δικαιώματά τους και συχνά δεν ενημερώνονται από την αστυνομία, δεν υποβάλλουν καταγγελία, αρκούνται στην καταγραφή μόνο ενός περιστατικού βίας. Σύμφωνα με το εγχειρίδιο που εξέδωσε η αστυνομία το 2005, ο αστυνομικός οφείλει να προστατεύει το θύμα βίας, να σέβεται την αυτοδιάθεση και την επιλογή της γυναίκας και να σέβεται αν αντιμετωπίζει το πρόβλημα ακολουθώντας το αντίστοιχο νομικό πλαίσιο. Επιπλέον, πρέπει να είναι σοβαρός, υπομονετικός, ευαίσθητος και αμερόληπτος, εμπιστευτικός και αντικειμενικός σχετικά με τη γυναίκα που υπήρξε θύμα βίας.

4.2. Προτάσεις Βελτίωσης

Ο στόχος της πρόληψης είναι ο τερματισμός της έμφυλης και ενδο-οικογενειακής βίας, πριν εκδηλωθεί, με την αντιμετώπιση των βαθύτερων αιτιών της. Τα κοινά στοιχεία που πρέπει να αντιμετωπιστούν είναι οι έμφυλες ανισότητες και διακρίσεις, οι έμφυλες ασυμμετρίες, η εξουσία και ο έλεγχος ενός ατόμου πάνω σε ένα άλλο άτομο. Η πρόληψη της έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας στοχεύει στην κατανόηση των αιτιών και των παραγόντων που συντείνουν σε αυτά τα φαινόμενα και στη θέσπιση στρατηγικών για τη μείωση ή την εξάλειψή τους.

Η πρόληψη απαιτεί μακροπρόθεσμο σχεδιασμό και εφαρμογή για να προβλεφθούν ουσιαστικές αλλαγές στην οικονομική, κοινωνική και πολιτική κατάσταση των προσφυγισσών/μεταναστριών θυμάτων/επιζωσών έμφυλης βίας και αλλαγές των κοινωνικών κανόνων που ανέχονται καταχρηστικές, παραβιαστικές και κακοποιητικές συμπεριφορές.

Η ευαισθητοποίηση αποτελεί θεμελιώδη συνιστώσα των στρατηγικών πρωτογενούς πρόληψης που στοχεύουν: α) στην αλλαγή στάσεων, συμπεριφορών και πεποιθήσεων που «κανονικοποιούν», δικαιολογούν και ανέχονται την έμφυλη βία στον

ευρύ πληθυσμό, β) στην αποτροπή ανδρών να είναι δράστες έμφυλης βίας, και γ) στην ενημέρωση του ευρύτερου κοινού και ιδιαίτερα των θυμάτων/επιζώσων σχετικά με τους διαθέσιμους φορείς και υπηρεσίες για την αντιμετώπιση του προβλήματος.

Οι προσπάθειες που πρέπει να γίνουν για την αύξηση της αποτελεσματικότητας της αστυνομίας στην αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας σε βάρος μεταναστριών/προσφυγισσών και στη βελτίωση του επιπέδου επικοινωνίας και παροχής ουσιαστικής ασφάλειας στα θύματα/ επιζώσες της βίας, συνδέεται με την αλλαγή της οργανωσιακής κουλτούρας. Ένα βασικό στοιχείο για την αλλαγή της κουλτούρας αυτής είναι η ανάπτυξη δράσεων δικτύωσης και ευαισθητοποίησης, καθώς και η ενίσχυση της συνεργασίας με άλλους φορείς/οργανισμούς, στο πλαίσιο μιας διατομεακής προσέγγισης (ΚΕ.ΜΕ.Α., 2021).

Τα εμπλεκόμενα μέρη για την οργάνωση της στήριξης, αρωγής και προστασίας των επιζώσων έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας είναι φορείς/οργανισμοί (κυβερνητικοί και μη κυβερνητικοί), ιδρύματα και οργανώσεις, με καταστατικές αρμοδιότητες ή προγράμματα για την υλοποίηση σχετικών δράσεων που εστιάζουν στον εντοπισμό περιπτώσεων ενδοοικογενειακής βίας, τον τερματισμό της έμφυλης βίας, την ασφάλεια, τη στήριξη και την ενδυνάμωση των θυμάτων, την επιβολή κυρώσεων σε δράστες βίας, τη στήριξη των παιδιών των γυναικών θυμάτων, κ.ο.κ. Ο Νόμος 4531/2018, που ενσωμάτωσε τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης στο ελληνικό νομικό σύστημα, υπογραμμίζει την ανάγκη συνεργασίας, αναβαθμίζοντας τη μέχρι τώρα πρακτική σε νομική υποχρέωση όλων των εμπλεκόμενων μερών υπό το πρίσμα της έμφυλης προστασίας (ΚΕ.ΜΕ.Α., 2021).

Ένα ευρύ φάσμα τομέων και υπηρεσιών εμπλέκεται στα δίκτυα παροχής υπηρεσιών για τη διασφάλιση της αποτελεσματικότητας της παρέμβασης: α) βασικοί τομείς (π.χ. μηχανισμοί της απονομής της δικαιοσύνης, κοινωνική προστασία/βοήθεια, ψυχολογική και νομική στήριξη, παιδική προστασία, υγειονομική περίθαλψη, κ.ά.) που εμπλέκονται στην αντιμετώπιση της έμφυλης βίας και β) εξειδικευμένες υπηρεσίες για επιζώσες έμφυλης βίας. Εκτός από τους εξειδικευμένους παρόχους υπηρεσιών, κυβερνητικοί και μη κυβερνητικοί φορείς προσφέρουν στήριξη και βοήθεια σε επιζώσες έμφυλης βίας σύμφωνα με τις επιθυμίες και ανάγκες τους: κοινωνική, ψυχολογική και νομική στήριξη, νομική βοήθεια/εκπροσώπηση, υγειονομική περίθαλψη, κοινωνική βοήθεια, στήριξη απασχόλησης, εκπαίδευση ή πρόνοια των παιδιών, κ.λπ. (UNFPA & EEIRH-Romania, 2015).

Οι διαφορετικοί τύποι υπηρεσιών στήριξης είναι απαραίτητοι τόσο για την αντιμετώπιση των διαφόρων και περίπλοκων βραχυπρόθεσμων, μεσοπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων αναγκών των επιζωσών έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας όσο και για να διασφαλιστεί ότι οι δράστες λογοδοτούν.

Τα συναισθήματα βίας των γυναικών περιλαμβάνουν απογοήτευση, θυμό, αδυναμία, φόβο, σύγχυση και χαμηλή αυτοεκτίμηση. Πολλές φορές είναι πεπεισμένες ότι αξίζουν κακοποίηση και θα είναι σε θέση να την αποτρέψουν αν οι ίδιες είναι καλές μητέρες, νοικοκυρές και σύζυγοι. Οι ηλικιωμένες γυναίκες που έχουν κακοποιηθεί μπορεί να έχουν βιώσει αυτά τα συναισθήματα περισσότερο από τις νεότερες γυναίκες.

Είναι πιθανό τα συναισθήματα εξάρτησης και αδυναμίας που προωθούνται στις γυναίκες που παραμένουν σε κακοποιητικές σχέσεις να έχουν δημιουργήσει την αίσθηση ότι δεν μπορούν να φροντίσουν τον εαυτό τους και ότι δεν μπορούν να είναι ανεξάρτητες ή αυτοδύναμες. (Wolkenstein & Sterman,1998). Η ενδοοικογενειακή βία εμφανίζεται συχνά και τα παιδιά ηλικιωμένων γυναικών που έχουν υποστεί βία μπορεί να έχουν ενηλικιωθεί χωρίς ποτέ να επιλύσουν την ενδοοικογενειακή βία των γονιών τους. Αυτά τα παιδιά, ενώ κρίνουν τις μητέρες τους με τα σημερινά δεδομένα, μπορεί να κατηγορήσουν τη μητέρα τους ότι ζει σε αυτή την κακοποιητική σχέση.

Σε αυτή την έρευνα, τα ενήλικα παιδιά στο δείγμα των γυναικών μας αντιμετώπισαν προσωπικές, ψυχολογικές και σωματικές δυσκολίες, όπως εθισμούς, κακές σχέσεις, κακές δεξιότητες απασχόλησης και αδυναμία παροχής οικονομικής υποστήριξης, κατάχρηση ουσιών ή εμπορία και, σε ορισμένες περιπτώσεις, άλλες εγκληματικές δραστηριότητες (Wolkenstein & Sterman,1998). Πολλές από τις γυναίκες στο δείγμα της έρευνας ζούσαν με βίαιους συζύγους επειδή δεν έβλεπαν το διαζύγιο ως αποδεκτή λύση στο πρόβλημα που αντιμετώπιζαν. Στην πραγματικότητα, πολλές γυναίκες επέλεξαν να παντρευτούν για δεύτερη φορά και ο νέος σύζυγος είχε κοινά χαρακτηριστικά με τον πρώτο σύζυγο που ασκούσε βία.

Οι κοινωνικοί κανόνες και οι κανόνες αποθάρρυναν τις γυναίκες από το να αποκαλύψουν τα οικογενειακά τους προβλήματα. Αυτή η ιδιωτικότητα μπορεί να ενθάρρυνε σχέσεις που δεν είναι εξοικειωμένες με την οικειότητα για τις παραπάνω γυναίκες. Οι περισσότερες γυναίκες σε κλινικές που βίωσαν ενδοοικογενειακή βία δεν είχαν ισχυρό σύστημα υποστήριξης. Είχαν κάποια φίλια με άλλες γυναίκες, αλλά βασιζόταν στην εξάρτηση, την καταπάτηση και τη διατήρηση των γυναικείων μυστικών τους (Wolkenstein & Sterman,1998).

Όταν πρόκειται για την υγεία των γυναικών που έχουν υποστεί βία, συχνά παρατηρούνται τραυματισμοί στο κεφάλι και σπασμένα άκρα. Καθώς η βία συνεχίζεται για χρόνια, οι γυναίκες συχνά θεωρούν ότι «προσαρμόζονται» στη συμπεριφορά που δέχονται και ότι η βία που δέχονται το αξίζει. Πολλές από τους επιζώσες που μελετήθηκαν στην έρευνα είχαν πολλαπλά, χρόνια ιατρικά προβλήματα όπως διαβήτη, υπέρταση, παχυσαρκία, συχνά κρυολογήματα και πυρετό, καθώς και κακή και παρατεταμένη επούλωση από νεοαποκτηθείσες ασθένειες, χειρουργικές επεμβάσεις ή τραυματισμούς. Πολλές γυναίκες δεν ακολούθησαν προγράμματα ιατρικής και ψυχιατρικής θεραπείας, κυρίως λόγω της δυσκολίας πρόσβασης στην ιατρική περίθαλψη και της αδυναμίας τους να παρέχουν φάρμακα.

Δεδομένου του γνωστού γεγονότος σχετικά με τις επιπτώσεις του στρες στο ανοσοποιητικό σύστημα, πολλά ιατρικά προβλήματα μπορεί να προκύψουν λόγω της χαμηλής απόδοσης του ανοσοποιητικού συστήματος. Σύμφωνα με τους Wolkenstein & Stermann(1998), η ενδοοικογενειακή βία μπορεί να εμφανιστεί σε όλες τις κοινωνικές ομάδες, ανεξάρτητα από την οικονομική τους κατάσταση. Ωστόσο, η βία κατά των γυναικών στις φτωχότερες οικογένειες είναι πιο συχνή και πιο σοβαρή. Όσο χαμηλότερη είναι η οικονομική κατάσταση των γυναικών, τόσο πιο πιθανό είναι να δημιουργηθούν και να δημιουργηθούν σχέσεις βασισμένες στη βία. Ο συνδυασμός άγχους, χαμηλών εισοδημάτων και χαμηλού μορφωτικού επιπέδου των γυναικών αποτελεί κρίσιμο παράγοντα για τη μελλοντική ανάπτυξη των γυναικών.

Φυσικά, οι παραπάνω περιγραφές ηλικιωμένων γυναικών που έχουν βιώσει ενδοοικογενειακή βία και στη συνέχεια έχουν βιώσει προβλήματα υγείας, σχέσεων και ψυχικής υγείας αντικατοπτρίζουν ηλικιωμένους που αναζητούν υπηρεσίες ψυχικής υγείας σε κοινοτικά κέντρα. Αναμφίβολα, κάποιες από αυτές τις γυναίκες εγκατέλειψαν τους κακοποιητικούς συζύγους τους και δημιούργησαν μια νέα ζωή.

Επιπλέον, η αλληλεπίδραση μεταξύ των μεταβλητών μπορεί να είναι διαφορετική για τις γυναίκες που είναι οικονομικά ανεξάρτητες. Προκειμένου να ανταποκριθούμε στις ανάγκες αυτού του πληθυσμού, πρέπει να καταβληθούν προσπάθειες για την αντιμετώπιση και την αντιμετώπιση όλων των πτυχών της απόδοσης των γυναικών που αποδέχονται την ενδοοικογενειακή βία. Οι γιατροί μπορούν να χρησιμοποιήσουν ορισμένες στοχευμένες τεχνικές για να αντιμετωπίσουν ζητήματα που σχετίζονται με πρώιμα επαναλαμβανόμενα περιστατικά κακοποίησης (Wolkenstein & Stermann,1998).

Οι κλινικές και οι υπηρεσίες υγείας γενικότερα πρέπει να βρουν έναν τρόπο να συμπεριλάβουν θεωρητικά πλαίσια που αναφέρονται στην κατάχρηση στα έντυπα αξιολόγησης προλήψεων, προστατεύοντας παράλληλα την ιδιωτική ζωή των πολιτών. Οι γιατροί θα πρέπει να δίνουν ιδιαίτερη προσοχή στα προειδοποιητικά σημάδια ή τους παράγοντες κινδύνου που βρίσκονται σε ηλικιωμένες γυναίκες που τελικά αποκαλύπτουν ενδοοικογενειακή βία. Μερικοί από αυτούς τους παράγοντες περιλαμβάνουν την κατάχρηση αλκοόλ, τη βία από συζύγους και παιδιά και γενικά τον σύζυγο που υιοθετεί το παθητικό, εξαρτημένο στυλ μιας γυναίκας από τον σύζυγο (Wolkenstein & Sterman, 1998).

Συμπεράσματα

Ο ρόλος των αστυνομικών Αρχών στα σύγχρονα κράτη παγκοσμίως, αφορά τον έλεγχο και την επιβολή της δημόσιας τάξης, που καθιστούν επιτακτική την απρόσκοπτη, ισότιμη και χωρίς διακρίσεις λειτουργία του νόμου και των αστυνομικών απέναντι σε κάθε πολίτη. Ιδιαίτερα στις περιπτώσεις της έμφυλης βίας, είναι απαραίτητο η αστυνομία να λειτουργεί ως θεσμός σωστά, ώστε να ανταποκρίνεται αποτελεσματικότερα στο φαινόμενο (Χατζηφωτίου κ.ά., 2016).

Ωστόσο, η δράση της αστυνομίας για τη σύλληψη του δράστη ενδοοικογενειακής βίας δεν είναι πανάκεια, ούτε αρκεί από μόνη της. Σύμφωνα με τους Xie και Lynch (2016) ο κίνδυνος κλιμάκωσης της βίας κατά του θύματος ενδοοικογενειακής βίας δεν εξαρτάται μόνο από τη σύλληψη του δράστη, αλλά κυρίως από τις υπηρεσίες που παρέχονται στα θύματα με βάση τις ανάγκες τους και την αξιολόγηση της κατάστασής τους.

Παρά τις προσπάθειες που έχουν γίνει στο παρελθόν όσον αφορά το ρόλο που μπορεί να διαδραματίσει η αστυνομία στην πρόληψη και διαχείριση περιπτώσεων έμφυλης βίας κατά των γυναικών, φαίνεται ότι οι στόχοι δεν έχουν ακόμη επιτευχθεί.

Τα θύματα δυσκολεύονται να καταγγείλουν τους δράστες στην αστυνομία για λόγους που σχετίζονται τόσο με τη σχέση, όσο και με την αντίληψη που εξακολουθούν να έχουν για την αποτελεσματικότητα της Αστυνομίας να τους στηρίξει και να τους βοηθήσει. Από την άλλη, ενώ υπάρχει νομική υποχρέωση εκ μέρους της αστυνομίας να συνδράμει τα θύματα οποιουδήποτε εγκλήματος και να ασκήσει δίωξη στους δράστες, στην πράξη υπάρχει απροθυμία και αδυναμία των αστυνομικών να αντιμετωπίσουν το συγκεκριμένο έγκλημα της ενδοοικογενειακής βίας.

Η αδυναμία της αστυνομίας να ανταποκριθεί στον ρόλο της φαίνεται όχι μόνο στα χαμηλά ποσοστά καταγγελιών θυμάτων και στον μικρό αριθμό συλλήψεων δραστών, αλλά και στην ελλιπή καταγραφή στατιστικών στοιχείων σχετικά με την ενδοοικογενειακή βία. Είναι γεγονός ότι η αστυνομία διαδραματίζει πολύ σημαντικό ρόλο στη συλλογή δεδομένων από τα πρώτα στάδια της ποινικής διαδικασίας. Ακόμη και σε περιπτώσεις που δεν οδηγούν σε ποινική δίωξη, η συλλογή πληροφοριών και η ακριβής καταγραφή περιστατικών συζυγικής βίας, όπως καταγγέλλεται στην αστυνομία, μπορεί να δώσει μια πληρέστερη εικόνα της έκτασης του φαινομένου και των χαρακτηριστικών των εμπλεκόμενων μερών.

Συνήθως, οι δικαστικές στατιστικές περιλαμβάνουν περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το δράστη του εγκλήματος και υπάρχει έλλειψη πληροφοριών σχετικά με το θύμα, οι οποίες μπορούν να καλυφθούν μέσω πληροφοριών και συλλογής δεδομένων από την πλευρά της αστυνομίας. Τα στοιχεία της αστυνομίας αποκαλύπτουν πόσα καταγεγραμμένα εγκλήματα δεν φτάνουν στο δικαστήριο και την αποτελεσματικότητα των πολιτικών που αποσκοπούν στην προστασία των θυμάτων βίας (Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Ισότητα των Φύλων, 2018α).

Στην Ελλάδα δεν υπάρχει επί του παρόντος νομικό ή πολιτικό πλαίσιο για τη ρύθμιση της συλλογής δεδομένων σχετικά με την ενδοσυντροφική βία ή τη βία κατά των γυναικών. Σύμφωνα με το κείμενο των συστάσεων του Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου για την Ισότητα των Φύλων (2018b:2): *«Η ανάπτυξη τέτοιων πλαισίων θα ήταν χρήσιμη για τη στήριξη της μετάβασης προς μια ολοκληρωμένη εναρμόνιση της συλλογής δεδομένων σε όλους τους τομείς της αστυνομίας και της δικαιοσύνης. Θα αποτελέσει επίσης καταλύτη για την εφαρμογή πολιτικών που αποσκοπούν στη βελτίωση της ποιότητας των δεδομένων που συλλέγονται σχετικά με την ενδοσυντροφική βία και θα ενισχύσει τη συνεργασία μεταξύ των φορέων που είναι αρμόδιοι για τη συλλογή δεδομένων σχετικά με την ενδοσυντροφική βία σε εθνικό επίπεδο».*

Από την άλλη, η απροθυμία της αστυνομίας να ασχοληθεί με υποθέσεις έμφυλης βίας συνδέεται στενά με την επιχειρησιακή δράση και την ετοιμότητα της στην αντιμετώπιση υποθέσεων έμφυλης βίας, την κουλτούρα του "εξαναγκασμού", αλλά και τη μυστικότητα των σχέσεων, τα κοινωνικά στερεότυπα και για τα δύο φύλα και τις στερεότυπες αντιλήψεις της αστυνομίας για τις πραγματικές αιτίες του φαινομένου.

Η γενική υπόθεση και διερεύνηση των ερευνών που διεξάγονται στο πλαίσιο του έργου "ΑΡΙΑΔΝΗ" είναι ότι οι αστυνομικοί θα προσπαθήσουν να βελτιώσουν τη διατομεακή συνεργασία με άλλες υπηρεσίες και την εξειδικευμένη εκπαίδευση για τη θεραπεία των θυμάτων έμφυλης βίας. Ειδικά στον τομέα της διατομεακής συνεργασίας, οι αστυνομικοί θα πρέπει να καλούνται να επιλύουν υποθέσεις έμφυλης βίας, να προστατεύουν το θύμα και άλλα μέλη της οικογένειας, όχι μόνο το θύμα της κακοποιητικής σχέσης, αλλά και πολλές άλλες ομάδες επίσημων και άτυπων παραγόντων που επηρεάζουν τη ζωή και τις αποφάσεις του θύματος. Οι ανεπίσημοι παράγοντες περιλαμβάνουν ομάδες που είναι περισσότερο ή λιγότερο οικείες στο θύμα, όπως ένα φιλικό προς την οικογένεια περιβάλλον, φίλοι, συνάδελφοι κ.λπ.

Τυπικοί (επίσημοι) φορείς περιλαμβάνουν εκείνες τις οργανώσεις που δραστηριοποιούνται στην παροχή ανακούφισης και υποστήριξης στο θύμα ενδοοικογενειακής βίας, συμβουλευτικά κέντρα και ξενώνες - καταφύγια, ακόμη και θρησκευτικές και θεραπευτικές ομάδες. Πολλοί παράγοντες αλληλοεπιδρούν με τις αποφάσεις που παίρνει μια κακοποιημένη γυναίκα, αλλά και με την αντίληψη που διαμορφώνει την ίδια, τους άλλους και το κακοποιητικό πλαίσιο στο οποίο ζούσε. Η συνεργασία των αστυνομικών αρχών με άλλους φορείς και επαγγελματίες που διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στη ζωή του θύματος κατά τη διάρκεια της αποκάλυψης της κακοποίησης και της αναζήτησης βοήθειας θα πρέπει να θεωρείται προϋπόθεση για αποτελεσματική παρέμβαση. Για το λόγο αυτό, η αστυνομία πρέπει να ενθαρρυνθεί, αλλά και να επιδιώξει να συμμετάσχει σε ομάδες επαγγελματιών από διάφορους τομείς (όπως κοινωνικοί λειτουργοί, γιατροί, νοσηλευτές, ψυχολόγοι, δικηγόροι κ.λπ.) που εκπροσωπούν φορείς και Υπηρεσίες που βοηθούν θύματα ενδοοικογενειακής βίας.

Μια συντονισμένη διατομεακή ομάδα μπορεί να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά διάφορα ζητήματα που προκύπτουν στη διαχείριση της

ενδοοικογενειακής βίας, όπως τα κάτωθι (Κατευθυντήριες γραμμές για την αστυνομία ενδοοικογενειακής βίας, 2013: 5):

- Καθορισμός ρόλων και ευθυνών για τους φορείς που εμπλέκονται στην παροχή υπηρεσιών στο θύμα ,
- Παροχή βοήθειας στο θύμα και τα παιδιά του ακόμη και όταν δεν εμπλέκεται ποινική δίωξη ή η υπόθεση δεν έφτασε ποτέ στο δικαστήριο,
- Θέσπιση κριτηρίων για την αξιολόγηση των περιπτώσεων, τον έλεγχο της διαδικασίας και τη διασφάλιση της ποιότητας στην παροχή υπηρεσιών,
- Συντονισμός της παρέμβασης σε περίπτωση διατομεακής συνεργασίας,
- Διασφάλιση της ιδιωτικής ζωής και της προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα των μερών που συμμετέχουν στην ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ οργανισμών,
- Εκτίμηση κινδύνου και σχεδιασμός σχεδίου ασφαλείας για το θύμα και τα παιδιά του,
- Ανάπτυξη τοπικής στρατηγικής για την πρόληψη της επαναλαμβανόμενης θυματοποίησης, συμπεριλαμβανομένης της παρακολούθησης της προόδου των θυμάτων έμφυλης βίας και
- Ανάπτυξη προγραμμάτων έγκαιρης παρέμβασης και πρόληψης για την αντιμετώπιση της έμφυλης βίας.

Όσον αφορά την εκπαίδευση των αστυνομικών σε θέματα που σχετίζονται με την ανάλυση και ερμηνεία του φαινομένου της έμφυλης βίας γενικότερα και της κακοποίησης συζύγου ειδικότερα, θα πρέπει να σημειωθεί ότι παραμένει ένα διαρκές αίτημα και μια πρόκληση. Πρέπει να ομολογήσουμε ότι οι επαγγελματίες που έρχονται σε επαφή με θύματα έμφυλης βίας μπορούν να καταλάβουν ότι η πραγματικότητα που βιώνουν τα θύματα είναι σκληρή και προκαλεί έντονο συναισθηματικό πόνο, ανεξάρτητα από την παρουσία σωματικού πόνου. Τα θύματα ενδοοικογενειακής βίας, όπως καταγράφονται στη βιβλιογραφία, ζουν σε μια συνεχή κρίση, βιώνουν έντονα συναισθήματα φόβου, απελπισίας, ντροπής, αγωνίας, συναισθημάτων που εκφράζονται όταν βρίσκονται μπροστά σε έναν επαγγελματία από τον οποίο περιμένουν να οδηγηθούν σε ένα ασφαλές μονοπάτι για τους ίδιους και τα παιδιά τους.

Η συναισθηματική φόρτιση μεταφέρεται στον επαγγελματία και εντείνεται ιδιαίτερα όταν η γυναίκα φέρνει μαζί της, τα παιδιά της, άμεσα ή έμμεσα θύματα κακοποίησης. Στην περίπτωση επαγγελματιών που έχουν εκπαιδευτεί, αναπτύσσονται τεχνικές για την αποσυμφόρηση του επαγγελματία από τη συναισθηματική ένταση. Τι γίνεται όμως με τους αστυνομικούς που πρέπει να χειριστούν τέτοιες καταστάσεις; Όπως σημειώνεται στο «Εγχειρίδιο για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας από την αστυνομία», «... η παρέμβαση ενδοοικογενειακής βίας είναι μια από τις πιο δύσκολες πτυχές της αστυνόμευσης. Οι όποιες προσπάθειες εκπαίδευσης πρέπει να ξεκινούν από την εκτίμηση των προοπτικών των αστυνομικών...».

Σύμφωνα με τους Horwitz et al. (2011), αν και η ποινικοποίηση της έμφυλης βίας έχει φέρει τους αστυνομικούς στην πρώτη γραμμή για να το αντιμετωπίσουν, λίγα είναι γνωστά για τον τρόπο που αντιλαμβάνονται αυτό το σοβαρό κοινωνικό πρόβλημα και ακόμη λιγότερα για τον τρόπο που βιώνουν το ρόλο τους σε αυτό. Οι συγγραφείς, μέσω μιας συζήτησης ομάδας εστίασης με αστυνομικούς, προσπάθησαν να καταγράψουν, μεταξύ άλλων, τη συναισθηματική τους ανταπόκριση σε κλήσεις για διαχείριση περιπτώσεων έμφυλης βίας.

Οι συμμετέχοντες ανέφεραν την απογοήτευσή τους για την επαναλαμβανόμενη φύση της έμφυλης βίας και την έλλειψη λογοδοσίας άλλων συστημάτων που εμπλέκονται στην αντιμετώπιση υποθέσεων, μετά από ενέργειες της αστυνομίας, όπως τα δικαστήρια, οι εισαγγελείς και η κοινότητα. Επιπλέον, οι αστυνομικοί δήλωσαν ότι χρειάζονται περισσότερη επαγγελματική κατάρτιση και εμπειρογνωμοσύνη, καθοδήγηση από άλλους επαγγελματίες, ειδικά όσον αφορά τη θεραπεία του θύματος έμφυλης βίας, καλύτερες και λεπτομερέστερες πληροφορίες σχετικά με τις υποθέσεις που έχουν αντιμετωπίσει, συμπεριλαμβανομένης της ανατροφοδότησης και της παρακολούθησης και καλύτερη συνεργασία μεταξύ άλλων επαγγελματιών (Horwitz, et al., 2011).

Ως εκ τούτου, τα εκπαιδευτικά προγράμματα που απευθύνονται στους αστυνομικούς για να βελτιώσουν τις γνώσεις τους και να αναπτύξουν τις δεξιότητές τους για την καλύτερη διαχείριση των περιπτώσεων έμφυλης βίας θα πρέπει να σχεδιαστούν με βάση τις πραγματικές ανάγκες, όπως τις βιώνουν οι ίδιοι οι επαγγελματίες. Παράλληλα, τα εκπαιδευτικά προγράμματα της αστυνομίας δεν θα πρέπει να παραλείπουν θέματα όπως:

- Ανάλυση και ερμηνεία της ενδοοικογενειακής βίας ως μορφής έμφυλης βίας,
- Ανάλυση της παραβατικής σχέσης και των σωματικών, ψυχολογικών και κοινωνικών επιπτώσεών της στα θύματα,
- Παρουσίαση των κινδύνων που αντιμετωπίζουν τα θύματα κακοποίησης και του τρόπου με τον οποίο οι κίνδυνοι αυτοί επηρεάζουν τις αποφάσεις τους και
- Καλλιέργεια της ενσυναίσθησης και της «τέχνης της συνεργασίας».

Κάθε εκπαιδευτική παρέμβαση θα πρέπει να συνοδεύεται από πρακτικά εργαλεία για την εκτέλεση των καθηκόντων των αστυνομικών, συμβουλευτική υποστήριξη από άλλους πιο έμπειρους αστυνομικούς, καθώς και εμπειρογνώμονες, έλεγχο και λογοδοσία. Φυσικά, δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι η επιτυχία της αστυνομικής δράσης για τη διασφάλιση της ασφάλειας του θύματος, την πρόληψη του εγκλήματος, τη διερεύνηση και τον εντοπισμό εγκλημάτων και τη δίωξη των δραστών μπορεί να γίνει μόνο με σταθερά και συνεχή βήματα, προσήλωση στο στόχο από τις πολιτικές ηγεσίες των αρμόδιων Υπουργείων και την ηγεσία της αστυνομίας.

Βιβλιογραφία

Ελληνόγλωσση

Αρινοπούλου, Β. & Μαγγανάς, Α. (1996). *Θυματολογία και πτυχές της θυματοποίησης*.

Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη.

Γ.Γ.Δ.Ο.Π.Ι.Φ. / Γενική Γραμματεία Δημογραφικής και Οικογενειακής Πολιτικής και

Ισότητας των Φύλων (2020). *1^η Ετήσια Έκθεση για τη Βία κατά των Γυναικών*,

ΓΓΔΟΠΦ, Αθήνα, retrieved from: [https://isotita.gr/wp-content/up-](https://isotita.gr/wp-content/uploads/2020/12/1%CE%B7-)

[loads/2020/12/1%CE%B7-](https://isotita.gr/wp-content/uploads/2020/12/1%CE%B7-)

[%CE%88%CE%BA%CE%B8%CE%B5%CF%83%CE%B7-](https://isotita.gr/wp-content/uploads/2020/12/1%CE%B7-%CE%88%CE%BA%CE%B8%CE%B5%CF%83%CE%B7-)

[%CE%B3%CE%B9%CE%B1-%CF%84%CE%B7-](https://isotita.gr/wp-content/uploads/2020/12/1%CE%B7-%CE%88%CE%BA%CE%B8%CE%B5%CF%83%CE%B7-%CE%B3%CE%B9%CE%B1-%CF%84%CE%B7-)

[%CE%92%CE%AF%CE%B1-%CE%BA%CE%B1%CF%84%CE%AC-](https://isotita.gr/wp-content/uploads/2020/12/1%CE%B7-%CE%88%CE%BA%CE%B8%CE%B5%CF%83%CE%B7-%CE%B3%CE%B9%CE%B1-%CF%84%CE%B7-%CE%92%CE%AF%CE%B1-%CE%BA%CE%B1%CF%84%CE%AC-)

[%CF%84%CF%89%CE%BD-](https://isotita.gr/wp-content/uploads/2020/12/1%CE%B7-%CE%88%CE%BA%CE%B8%CE%B5%CF%83%CE%B7-%CE%B3%CE%B9%CE%B1-%CF%84%CE%B7-%CE%92%CE%AF%CE%B1-%CE%BA%CE%B1%CF%84%CE%AC-%CF%84%CF%89%CE%BD-)

[%CE%93%CF%85%CE%BD%CE%B1%CE%B9%CE%BA%CF%8E%CE%](https://isotita.gr/wp-content/uploads/2020/12/1%CE%B7-%CE%88%CE%BA%CE%B8%CE%B5%CF%83%CE%B7-%CE%B3%CE%B9%CE%B1-%CF%84%CE%B7-%CE%92%CE%AF%CE%B1-%CE%BA%CE%B1%CF%84%CE%AC-%CF%84%CF%89%CE%BD-%CE%93%CF%85%CE%BD%CE%B1%CE%B9%CE%BA%CF%8E%CE%BD.pdf)

[BD.pdf](https://isotita.gr/wp-content/uploads/2020/12/1%CE%B7-%CE%88%CE%BA%CE%B8%CE%B5%CF%83%CE%B7-%CE%B3%CE%B9%CE%B1-%CF%84%CE%B7-%CE%92%CE%AF%CE%B1-%CE%BA%CE%B1%CF%84%CE%AC-%CF%84%CF%89%CE%BD-%CE%93%CF%85%CE%BD%CE%B1%CE%B9%CE%BA%CF%8E%CE%BD.pdf)

ΓΓΙ / Γενική Γραμματεία Ισότητας (2009). *Εθνικό Πρόγραμμα για την Πρόληψη και την*

Καταπολέμηση της Βίας κατά των γυναικών (2009-2013), Αθήνα: Υπουργείο

Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Γ.Γ.Ι.Φ. / Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων (2010). *Εθνικό Πρόγραμμα για την*

Ουσιαστική Ισότητα των Φύλων 2010-2013, Αθήνα: Υπουργείο Εσωτερικών,

Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης.

Δημητράκου, Δ. (1964). *Μέγα Λεξικόν όλης της Ελληνικής Γλώσσης: δημοτική,*

καθαρεύουσα, μεσαιωνική, μεταγενέστερα, αρχαία. τ. 03, σσ.348, Εκδόσεις

ΤΟΜΗ. Αθήνα.

Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Ισότητα των Φύλων (2018α). *Ο ρόλος της αστυνομίας*

στη συλλογή διοικητικών δεδομένων σχετικά με την ενδοσυντροφική βία.

[https://eige.europa.eu/publications/role-police-administrative-data-collection-in-](https://eige.europa.eu/publications/role-police-administrative-data-collection-intimate-partnerviolence)

[timate-partnerviolence](https://eige.europa.eu/publications/role-police-administrative-data-collection-intimate-partnerviolence)

- Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Ισότητα των Φύλων (2018β). *Ελλάδα. Συστάσεις για τη βελτίωση της συλλογής δεδομένων σχετικά με την ενδοσυντροφική βία από τους τομείς της αστυνομίας και της δικαιοσύνης* <https://eige.europa.eu/publications/recommendations-improve-data-collectionintimate-partner-violence-police-and-justice-sectors-greece>
- ΚΕ.ΜΕ.Α. (2021). *Εγχειρίδιο εκπαιδευτών/-τριών, Developing and supporting multi-disciplinary police reporting procedures to prevent and respond to domestic violence against migrant / refugee women*, GA no 881702 - ARIADNE2, Αθήνα.
- Μπαμπινιώτης, Γ. (2006). *Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας*. Β Έκδοση, Γ' ανατύπωση εμπλουτισμένη, σσ.. 361, Κέντρο Λεξικολογίας
- Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRA) (2014). *Βία κατά των γυναικών: πανευρωπαϊκή έρευνα. Τα αποτελέσματα με μια ματιά*, σελ.9-14. Διαθέσιμο στο διαδίκτυο στη διεύθυνση: http://fra.europa.eu/sites/default/files/fra-2014-vaw-survey-at-a-glanceapr14_en.pdf
- Παπακωνσταντής, Χ., Αντωνιάδης, Ε., Μανολιδάκη, Ε. & Παναζιωτάτου, Α. Χ. (2007) *Ενδοοικογενειακή βία: Απευθυνόμενος στα θύματα της αστυνομίας*, στο Στράτος Γεωργούλας, (επιμέλεια) *Η Εγκληματολογία στην Ελλάδα σήμερα*. Τιμητικός τόμος για τον Στέρτζιο Αλεξιάδη. Αθήνα: ΚΨΜ, 295-304.
- Σούλη Σ., (2010). *Αθέατη Βία*. Αθήνα: Ψυχογίος.
- Χατζηφωτίου, Σ., Φώτου, Ε., & Μωυσίδης Ι. (2016). *Βέλτιστες πρακτικές για τη σύνδεση μεταξύ της αστυνομίας και των κοινωνικών υπηρεσιών για την αντιμετώπιση περιστατικών ενδοοικογενειακής βίας*. Κοινωνική συνοχή και ανάπτυξη, 9(2), 133-142. doi: <http://dx.doi.org/10.12681/scad.8899>.

Ξενόγλωσση

- Anani, G. (2013) *Dimensions of gender-based violence against Syrian refugees in Lebanon*. Beirut.
- Ariadne / Developing and Supporting Multi-sectoral Police Reporting Procedures to Prevent and Respond to Domestic Violence against Women (2018) – *Διαχείριση Περιστατικών Ενδοοικογενειακής Βίας κατά των Γυναικών – Ανάπτυξη και Ενίσχυση της Διατομεακής Συνεργασίας – Πρακτικός Αστυνομικός Οδηγός*. Συγγραφή / επιμέλεια έκδοσης: Δ. Αλειφέρης, ΣΤ. Παπαμιχαήλ, Ε. Χριστούλα. Ariadne – 9858/ REC Programme 2014-2020 – EU. http://www.kemea.gr/images/Docs/ARIADNE/Police_Guide/Ariadne_PoliceGuide.pdf
- Birdsey, E. & Snowball, L., (2013). *Reporting Violence to Police: A survey of victims attending domestic violence services*, Crime and Justice Statistics, Issue paper no. 91, 1-9. ISBN 978-1-921824-73-9
- Denney, L. (2019). *Policing and Gender. Gender and Security Toolkit*, DCAF, OSCE / ODIHR and UN Women, retrieved from: <https://www.osce.org/files/f/documents/e/9/442519.pdf>

- Du Mont, J., Hyman, I., O'Brien, K., White, Meghan E., Odette, F., and Tyyskä, V. (2012). Factors Associated with Intimate Partner Violence by a Former Partner by Immigration Status and Length of Residence in Canada. *Annals of Epidemiology*, 22(11): 772-777.
- Fleury-Steiner, R.E., Bybee, D., Sullivan, C.M., Belknap, J., & Melton, H.C. (2006). Contextual factors impacting battered women's intentions to reuse the criminal legal system. *Journal of community psychology*, 34(3), 327-342
- Guruge, S., Kanthasamy, P., Jokajasa, J., Wan, Y.W.T., Chinchian, M., Refaie-Shirpak, K., et al. (2010). Older women speak about abuse and neglect in the post-migration context. *Women's Health and Urban Life* 9(2): 15-41.
- Griffin, M. P. & Koss, M. P. (2002). "Clinical Screening and Intervention Cases of Partner Violence". *Online Journal of Issues in Nursing*. 7 (1), 1-11.
- Hyman, I., Mason, R., Guruge, S., Berman, H., Kanagaratnam, P., and Manuel, L. (2011). Perceptions of Factors Contributing to Intimate Partner Violence among Sri Lankan Tamil Immigrant Women in Canada. *Health Care for Women International*, 32(9): 779-794.
- Hynes, M. and Cardozo, B. L. (2000) 'Observations from the CDC – Sexual Violence Against Refugee Women', *Women's Health & Gender-Based Medicine*, 9(8), pp. 819–823.
- Horwitz, S., Mitchell, D., LaRussa-Trott, M., Santiago, L., Pearson, J., Skiff, D. & Cerrulli, C. (2011). An Inside View of Police Officers' Experience with Domestic Violence. *Journal of Family Violence*, 26 (8), 617- 625.
- Hoyle, C. & Sanders, A. (2000). Police Response to Domestic Violence: From Victim Choice to Victim Empowerment, *The British the Journal of Criminology*, 40 (1) 14-36.
- Lee, J., Zhang, Y., & Hoover, L. T. (2013). Police response to domestic violence: multilevel factors of arrest decision. *Policing: an international journal of police strategies & management*, 36(1), 157-174
- Macklin, A. (1995) 'Refugee Women and the Imperative of Categories', *Human Rights Quarterly*, 17(2), pp. 213–277.
- Manu, B. (2014). *The Victimization of Women in Family Space - Profiles of Women Victims of Domestic Violence*. *Journal of Research in Gender Studies*, (Issue 1), 1089. Retrieved from <http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&AuthType=ip.sso&db=edshol&AN=edshol.hein.journals.jogenst4.94&site=eds-live>
- Megan L. Evans, M.D., M.P.H., Margo Lindauer, J.D., and Maureen E. Farrell, M.D., (2020). *A Pandemic within a Pandemic — Intimate Partner Violence during Covid-19*, *N Engl J Med*; 383:2302-2304.

- Medie, P. A. (2015). *Women and Post conflict Security: A Study of Police Response to Domestic Violence in Liberia*. *Politics & Gender*, 11(03), 478-498.
- Muftić, L.R., & Cruze, J.R. (2014). The laws have changed, but what about the police? Policing domestic violence in Bosnia and Herzegovina. *Violence against women*, 20(6), 695-715
- Papamichail, S. (2019). Policing Domestic Violence in Greece: The Cooperation of the Police with Women-Victims of Domestic Violence as a Key Factor in the Prevention and Treatment, *Journal of Sociology and Social Work*, Vol. 7, No. 2, pp. 64-71, retrieved from : http://jsswnet.com/journals/jssw/Vol_7_No_2_December_2019/7.pdf
- Petropoulos, N.N., Fotou, E., Ranjan, S., Chatzifotiou, S., & Dimadi, E. (2016). Domestic Violence Offenders in Greece. *Policing*, 10(4), 416-431.
- Pittaway, E. and Bartolomei, L. (2018) 'Enhancing the protection of women and girls through the Global Compact on Refugees', *Forced Migration Review*, February (57). Available at: www.fmreview.org/syria2018/pittaway-bartolomei
- Rose, E. (2015). A feminist re-conceptualization of intimate partner violence against women: A crime against humanity and a state crime. *Women's Studies International Forum*, 53(2015), 31-42
- Schwartz, Martin D. (2012). *The Myth that the Best Police Response to Domestic Violence is to Arrest the Offender*. In: R.M. Bohm & J.T. Walker (eds), *Demystifying Crime and Criminal Justice*, (2nd ed), 193-203. New York: Oxford University Press.
- Tjaden, P. & Thoennes, N. (2000). *National Institute of Justice and the Centers of Disease Control and Prevention, Extent, Nature and Consequences of Intimate Partner Violence: Findings from the National Violence Against Women Survey*.
- United Nations International Crime and Justice Research Institute/ UNICRI (2014). *The Impacts of Crisis on Gender Equality and Women's Wellbeing*. http://www.unicri.it/news/files/VAW_draft_last_lowq.pdf
- WHO (2020). *Violence Prevention through Multisectoral Collaboration: An International Version of the Collaboration Multiplier Tool to Prevent Interpersonal Violence*, retrieved from: https://cdn.who.int/media/docs/default-source/documents/child-maltreatment/collaboration-multiplier-tool8592ec0e-de31-4231-89c7-0dcfc3977cb2.pdf?sfvrsn=83d5a006_1&download=true
- Wolkenstein, B. H., & Sterman, L. (1998). Unmet needs of older women in a clinic population: The discovery of possible long-term sequelae of domestic violence. *Professional Psychology: Research and Practice*, 29(4), 341–348.